

บทที่ 3

การทำคำคัดค้านกรณีผู้จ่ายไม่รับรองตัวแลกเงิน

1. หลักกฎหมายต่างประเทศ

ตัวเงินเป็นตราสารที่พัฒนาขึ้นจากแนวปฏิบัติของพ่อค้าเพื่อความสะดวกในการชำระหนี้ เมื่อการค้าขายระหว่างเมืองมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น การชำระหนี้ค่าสินค้าที่ใช้เงินสดหรือทองคำไม่อาจสนองตอบความต้องการและอำนวยความสะดวกให้แก่พวกพ่อค้าได้ ดังนั้นเพื่อความสะดวกและความปลอดภัยในการชำระหนี้ พวกพ่อค้าจึงได้พัฒนาหลักเรื่องตราสารขึ้นเพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการชำระหนี้ต่างเมือง และเมื่อพ่อค้าต่าง ๆ ได้ปฏิบัติในเรื่องการชำระหนี้ดังกล่าวมานาน ๆ เข้าจึงกลายเป็นธรรมเนียมที่ใช้ระหว่างพ่อค้าด้วยกัน และธรรมเนียมการปฏิบัติของพ่อค้าในเรื่องต่าง ๆ ก็ได้พัฒนามาเป็นกฎหมายพ่อค้า (Merchant Law) โดยต่อมาการชำระหนี้ด้วยตราสารจึงได้วิวัฒนาการเป็นตัวแลกเงิน¹

จากที่กล่าวมาแล้วว่าตัวแลกเงินมีวิวัฒนาการมาจากธรรมเนียมปฏิบัติของพ่อค้าที่ใช้ตราสารเพื่อการชำระหนี้แทนการใช้เงินสดหรือของมีค่าอย่างอื่น ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการชำระหนี้โดยการออกเครื่องมือที่เรียกว่าตัวแลกเงินมีขึ้นเมื่อผู้รับเงินหรือผู้ทรงนำตัวแลกเงินไปขอรับเงินจากผู้จ่ายและผู้จ่ายบอกปิดไม่ยอมรับหรือใช้เงินตามตัวแลกเงิน ผู้รับเงินจึงมาเรียกให้ผู้ส่งจ่ายรับผิดชอบ ผู้ส่งจ่ายจะเชื่อได้อย่างไรว่าผู้รับเงินนำตัวเงินไปยื่นแล้วผู้จ่ายไม่ยอมจ่ายเงินตามที่ผู้รับเงินกล่าวอ้าง² เพื่อแก้ปัญหาข้างต้นจึงเกิดวิธีการ “ทำคำคัดค้าน” ขึ้นเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานว่าตัวขาดความเชื่อถือเนื่องจากผู้รับเงินหรือผู้ทรงนำได้ยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองหรือใช้เงินโดยชอบแล้วผู้จ่ายหรือผู้รับรองบอกปิดไม่รับรองหรือไม่ใช้เงิน

จุดประสงค์ที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านตัวแลกเงินก็เพื่อใช้เป็นหลักฐานที่แสดงว่าตัวขาดความเชื่อถือ ซึ่งหลาย ๆ ประเทศได้กำหนดให้ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านตัวแลกเงินที่ขาดความเชื่อถือเพราะผู้จ่ายหรือผู้รับรองบอกปิดไม่รับรองหรือไม่ใช้เงินเสมอ โดย

---

¹ สหณ รัตน์ไพจิตร, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตัวเงิน, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543)

² สหณ รัตน์ไพจิตร, “คำคัดค้าน: แง่มุมด้านวิวัฒนาการประเภทของตัวเงิน,” วารสารกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ, น. 273-274.

รายละเอียดและรูปแบบของการทำคำตัดค้ำนก็แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับว่าประเทศเหล่านั้นมีระบบกฎหมายเช่นไร

ในบทนี้ผู้เขียนจะทำการศึกษาเรื่องการทำคำตัดค้ำนกรณีที่ถูกจ่ายไม่รับรองตัวแลกเงินตามระบบกฎหมายแต่ละระบบซึ่งมีรายละเอียดแตกต่างกันออกไปดังนี้

1.1 ระบบคอมมอนลอว์

ตามระบบคอมมอนลอว์นั้นเนื้อหาของกฎหมายมีพื้นฐานมาจากจารีตประเพณีและหลักทั่วไปต่าง ๆ ภายใต้ระบบคอมมอนลอว์เมื่อศาลตัดสินและรายงานคำตัดสินเกี่ยวกับคดีหนึ่งคดีนั้นก็จะเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาของกฎหมายและใช้เป็นบรรทัดฐานเพื่อนำไปใช้ตัดสินในคดีต่อไปที่มีลักษณะเหมือนกัน ระบบคอมมอนลอว์ได้นำไปบังคับใช้ในศาลต่าง ๆ ของอังกฤษตั้งแต่ยุคกลาง (Middle Ages) และนำมาใช้ในสหรัฐอเมริกา และในส่วนของเครือจักรภพอังกฤษ³

1.1.1 กฎหมายอังกฤษ

ตาม The Bill of Exchange Act 1882 ของประเทศอังกฤษได้บัญญัติเกี่ยวกับการทำคำตัดค้ำนเอาไว้ในหลายมาตรา โดยกฎหมายกำหนดให้ผู้ทรงต้องทำคำตัดค้ำนเมื่อตัวแลกเงินนอกประเทศขาดความเชื่อถือเพื่อให้ผู้ทรงสามารถเรียกให้ลูกหนี้ชั้นสองรับผิดชอบตัวแลกเงิน การที่กำหนดให้โนตารีพับลิกเป็นผู้ทำคำตัดค้ำนเนื่องจากโนตารีพับลิกได้รับการยอมรับและความเชื่อถือจากศาลทั้งในประเทศและต่างประเทศ⁴ ทั้งนี้ ลักษณะของคำตัดค้ำนนั้นเป็นข้อความที่เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งทำขึ้นตามรูปแบบที่เป็นทางการตามที่กฎหมายกำหนด ตามมาตรา 51(7) ได้บัญญัติถึงเรื่องแบบและวิธีการทำคำตัดค้ำนไว้ โดยคำตัดค้ำนต้องทำโดยโนตารีพับลิก (notary public)⁵ หรือบุคคลที่กฎหมายให้อำนาจที่จะทำคำตัดค้ำนได้ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 94 ว่า หาก

³ สารานุกรมบริแทนนิกา

⁴ Guest A.G., Chalmes and Guest on Bill of Exchange, Cheques and Promissory Note, 16th Edition (London: Sweet & Maxwell, 2005), p. 420.

⁵ The Bill of Exchange Act 1882, Section 51 (7)

“... ”

สถานที่ที่ตัวขาดความเชื่อถือนั้นไม่มีโนตารีที่สามารถทำคำคัดค้านได้ คำคัดค้านอาจทำโดยเจ้าของบ้านหรือผู้ครองเรือนเป็นผู้ทำต่อหน้าพยาน 2 คน⁶

ตามกฎหมายของอังกฤษเมื่อตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรอง ผู้ทรงจะมีสิทธิไต่เบี่ยเอาแก่ผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังได้ทันที⁷ แต่ผู้ทรงยังไม่มีสิทธิในการฟ้องคดีจนกว่าจะได้ให้คำบอกกล่าว หรือทำคำคัดค้านเสียก่อน ทั้งนี้ตาม The Bill of Exchange Act 1882 ได้กำหนดให้เป็นที่หน้าที่ของผู้ทรงที่ต้องทำคำคัดค้านเมื่อตัวแลกเงินนอกประเทศ (Foreign bill) ขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรอง เพื่อให้ผู้ทรงสามารถใช้สิทธิไต่เบี่ยผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลัง ดังที่มาตรา 51 (2) บัญญัติว่า “เมื่อตัวเงินซึ่งปรากฏตามเนื้อความว่าเป็นตัวที่ออกมาจากนอกประเทศขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรอง ต้องทำคำคัดค้านไว้เป็นหลักฐาน และเมื่อเป็นตัวที่ไม่ใช่ขาดความ

A protest must contain a copy of the bill, and must be signed by the notary making it, and must specify—

(a)The person at whose request the bill is protested:

(b)The place and date of protest, the cause or reason for protesting the bill, the demand made, and the answer given, if any, or the fact that the drawee or acceptor could not be found.

...”

⁶ The Bill of Exchange Act 1882, Section 94

“Where a dishonoured bill or note is authorised or required to be protested, and the services of a notary cannot be obtained at the place where the bill is dishonoured, any householder or substantial resident of the place may, in the presence of two witnesses, give a certificate, signed by them, attesting the dishonour of the bill, and the certificate shall in all respects operate as if it were a formal protest of the bill.

The form given in Schedule 1 to this Act may be used with necessary modifications, and if used shall be sufficient.”

⁷ The Bill of Exchange Act 1882, Section 43 (2)

“Subject to the provisions of this Act when a bill is dishonoured by non-acceptance, an immediate right of recourse against the drawer and indorsers accrues to the holder, and no presentment for payment is necessary.”

เชื่อถือเพราะไม่รับรองหากต่อมาตัวขาดความเชื่อถือเพราะไม่ใช้เงินก็ต้องทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงินไว้เป็นหลักฐาน ... ถ้าไม่ทำการคัดค้าน ผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ แต่ถ้าไม่ปรากฏตามเนื้อความว่าเป็นตัวนอกประเทศ ก็ไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้านเช่นนั้น”⁸ ซึ่งลักษณะของตัวแลกเงินนอกประเทศได้บัญญัติไว้ในมาตรา 4 (1) ดังนี้

“ตัวเงินภายในประเทศคือตัวที่ออกหรือปรากฏตามเนื้อความว่าได้ออกและพึงใช้เงินกันในเกาะอังกฤษ หรือออกในเกาะอังกฤษและสั่งให้บุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาในเกาะอังกฤษใช้เงิน ตัวอื่นนอกจากนี้เป็นตัวนอกประเทศ

เพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ เกาะอังกฤษหมายความว่าส่วนใดส่วนหนึ่งแห่งราชอาณาจักรอังกฤษและไอร์แลนด์ เกาะแมน เกินเซ่ เจอเซ่ อัลเดอร์นีย์ ซาร์ค และหมู่เกาะทั้งหลายบริเวณเดียวกัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งแห่งราชอาณาจักรของสมเด็จพระราชินี

เว้นแต่เนื้อความแห่งตัวจะปรากฏเป็นอย่างอื่น ผู้ทรงตัวเงินจะถือว่าตัวในมือตนเป็นตัวเงินภายในประเทศก็ได้”⁹

---

⁸ The Bill of Exchange Act 1882, Section 51(2)

“Where a foreign bill, appearing on the face of it to be such, has been dishonoured by non-acceptance it must be duly protested for non-acceptance, ... If it be not so protested the drawer and indorsers are discharged. Where a bill does not appear on the face of it to be a foreign bill, protest thereof in case of dishonour is unnecessary.”

⁹ The Bill of Exchange Act 1882, Section 4 Inland and foreign bills

“(1) An inland bill is a bill which is or on the face of it purports to be (a) both drawn and payable within the British Islands, or (b) drawn within the British Islands upon some person resident therein. Any other bill is a foreign bill.

For the purposes of this Act “British Islands” mean any part of the United Kingdom of Great Britain and Ireland, the islands of Man, Guernsey, Jersey, Alderney, and Sark, and the islands adjacent to any of them being part of the dominions of Her Majesty.

(2) Unless the contrary appear on the face of the bill the holder may treat it as an inland bill.”

ดังนั้นเมื่อผู้ทรงหรือผู้ทำการแทนผู้ทรงได้ยื่นตัวแลกเงินนอกประเทศให้ผู้จ่ายหรือต่อผู้มีอำนาจรับรองโดยชอบ คือ ผู้ทรงยื่นตัวแลกเงินให้รับรองตามเวลาอันสมควร ในวันทำงานตามปกติก่อนตัวพันทัดกำหนดใช้เงิน¹⁰ แล้วเขาไม่รับรองภายในเวลาตามประเพณี ผู้ยื่นตัวต้องถือว่าตัวขาดเชื่อถือเพราะเขาไม่รับรอง ถ้าไม่ถือเช่นนั้นผู้ทรงสิ้นสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลัง¹¹ ซึ่ง “เวลาตามประเพณี” (customary time) หมายถึงเวลาที่เปิดทำการทางธุรกิจ (business hours) ซึ่งโดยปกติเริ่มตั้งแต่ 6.00-18.00 น. รวม 12 ชั่วโมง ซึ่งเมื่อนำตัวไปยื่นให้ในวันดังกล่าว ผู้จ่ายยังอาจไม่พร้อมรับรองตัวก็ต้องทิ้งตัวไว้ ณ ที่ทำงานของผู้จ่ายและในวันรุ่งขึ้นก็มาดูว่าผู้จ่ายยอมรับรองตัวนั้นหรือไม่ ซึ่งในวันรุ่งขึ้นก็นับเวลาเปิดทำการทางธุรกิจอีก 12 ชั่วโมงเหมือนกัน เมื่อครบ 24 ชั่วโมงดังกล่าวนี้แล้ว หากตัวนั้นผู้จ่ายยังไม่แสดงว่าจะรับรองหรือไม่ ให้ถือว่าให้ถือว่าตัวนั้นขาดความเชื่อถือเพราะผู้จ่ายไม่ยอมรับรอง¹² การที่ตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือเพราะผู้จ่ายไม่รับรองส่งผลให้ ผู้ทรงมีสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังได้ทันที แต่ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องให้คำบอกกล่าวแก่ ผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังทุกคนว่าตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรอง หากผู้สั่งจ่ายหรือผู้ทรงคนใดไม่ได้รับคำบอกกล่าว คนนั้นเป็นอันหลุดพ้นความรับผิดชอบ (มาตรา 48¹³)

¹⁰ The Bill of Exchange Act 1882, Section 41(1)(a)

“(1) A bill is duly presented for acceptance which is presented in accordance with the following rules:(a) The presentment must be made by or on behalf of the holder to the drawee or to some person authorized to accept or refuse acceptance on his behalf at a reasonable hour on a business day and before the bill is overdue:”

¹¹ The Bill of Exchange Act 1882, Section 42

“When a bill is duly presented for acceptance and is not accepted within the customary time, the person presenting it must treat it as dishonoured by non-acceptance. If he do not, the holder shall lose his right of recourse against the drawer and indorsers.”

¹² ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะตัวเงิน, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2550), น. 210. โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติม T.G.

Reeday, “The Law Relating to Banking” 2nd ed, (London: Butterworths, 1972), p. 341.

¹³ The Bill of Exchange Act 1882, Section 48

นอกจากต้องให้คำบอกกล่าวแล้วผู้ทรงตัวแลกเงินนอกประเทศยังต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองด้วย หากผู้ทรงไม่ทำคำคัดค้านกรณีที่ตัวแลกเงินนอกประเทศขาดความเชื่อถือส่งผลให้ผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังทุกคนหลุดพ้นความรับผิดชอบที่บัญญัติไว้ในมาตรา 51(2)

ในกรณีที่ตัวแลกเงินในประเทศขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรองหรือไม่ใช้เงิน The Bill of Exchange Act 1882 ไม่ได้กำหนดให้ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านแต่อย่างใด ดังที่มาตรา 51 (1) บัญญัติว่า “เมื่อตัวเงินภายในประเทศขาดความเชื่อถือ ถ้าผู้ทรงเห็นสมควรจะให้บันทึกไว้ก็ได้ว่าตัวนั้นเขาไม่รับรองหรือไม่ใช้เงินแล้วแต่กรณี แต่เพื่อใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลัง ท่านว่าไม่จำเป็นต้องทำการบันทึกหรือคัดค้านไว้”¹⁴ ดังนั้น เมื่อตัวแลกเงินภายในประเทศขาดความเชื่อถือก็ไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้าน แต่ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องให้คำบอกกล่าวแก่ผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังทุกคนว่าตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรอง นอกจากนี้ไม่ต้องทำคำคัดค้านตัวแลกเงินภายในประเทศเพื่อให้สามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังแล้ว ยังไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้านเพื่อให้ผู้รับรองต้องรับผิดชอบอีกด้วยดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 52 (3) “เพื่อให้ผู้รับรองต้องรับผิดชอบ ท่านว่าไม่จำเป็นต้องทำการคัดค้านหรือให้คำบอกกล่าวตัวเงินขาดความเชื่อถือแก่

“Subject to the provisions of this Act, when a bill has been dishonoured by non-acceptance or by non-payment, notice of dishonour must be given to the drawer and each indorser, and any drawer or indorser to whom such notice is not given is discharged: Provided that—

(1) Where a bill is dishonoured by non-acceptance, and notice of dishonour is not given, the rights of a holder in due course, subsequent to the omission, shall not be prejudiced by the omission.

(2) Where a bill is dishonoured by non-acceptance, and due notice of dishonour is given, it shall not be necessary to give notice of a subsequent dishonour by non-payment unless the bill shall in the meantime have been accepted.”

¹⁴ The Bill of Exchange Act 1882, Section 51 (1)

“Where an inland bill has been dishonoured it may, if the holder think fit, be noted for non-acceptance or non-payment, as the case may be; but it shall not be necessary to note or protest any such bill in order to preserve the recourse against the drawer or indorser”

ผู้รับรอง”¹⁵ แต่ผู้ทรงยังมีหน้าที่ให้คำบอกกล่าวตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรองแก่บรรดาผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังทุกคนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 48

อย่างไรก็ตาม ในกรณีดังต่อไปนี้แม้จะเป็นตัวแลกเงินในประเทศผู้ทรงก็สามารถทำค้ำค้ำได้

1. ตัวในประเทศขาดความเชื่อถือหากผู้ทรงเห็นสมควรจะให้บันทึกหรือค้ำค้ำก็ได้ แต่เพื่อใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังไม่จำเป็นต้องทำการบันทึกหรือค้ำค้ำไว้¹⁶

2. เพื่อเรียกหลักประกันเพิ่มเติมจากผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลัง ผู้ทรงสามารถทำค้ำค้ำได้เมื่อผู้รับรองกลายเป็นคนล้มละลาย นี่สินค้านับพันตัวหรืองดเว้นการจ่ายเงินก่อนตัวถึงกำหนด¹⁷ ซึ่งการทำค้ำค้ำเพื่อเรียกหลักประกันเพิ่มเติมนี้เป็นไปตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 51 (5)¹⁸

1. กำหนดเวลาการทำค้ำค้ำ

The Bill of Exchange Act 1882 มาตรา 51 (4) ได้บัญญัติเรื่องกำหนดเวลาการทำค้ำค้ำเอาไว้ว่า “ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ เมื่อมีการบันทึกหรือค้ำค้ำตัวแลกเงิน (การบันทึกต้องทำในวันที่ตัวขาดความเชื่อถือและต้องบันทึกไม่ช้ากว่าในวันทำการถัดไป) เมื่อตัวได้ทำการบันทึกเรียบร้อยแล้ว ย่อมขยายเวลาการค้ำค้ำออกไปนับแต่วันทำการบันทึกนั้น”¹⁹ ซึ่งมาตรา 51

¹⁵ สุมิตรา ชื่นชมชาติ, “การทำค้ำค้ำตัวเงิน,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), น. 38.

¹⁶ James McLoughin, Introduction to Negotiable Instruments, (London: Buterworths 1975), p. 115.

¹⁷ William Hedley and Richard Hedley, Bill of Exchange and Bankers' Documentary Credits, 4th Edition (LLP Lindon Hongkong, 2001), p.144.

¹⁸ The Bill of Exchange Act 1882, Section 51(5)

“Where the acceptor of a bill becomes bankrupt or insolvent or suspends payment before it matures, the holder may cause the bill to be protested for better security against the drawer and indorsers.”

¹⁹ The Bill of Exchange Act 1882, Section 51(4)

(4) นี้ได้ถูกแก้ไขโดย The Bill of Exchange (Time of Noting) Act 1971 ในเรื่องของการยื่นตั๋ว
อนุมาตรา 1 (6)(เอ) และ (9) โดยมีหลักสำคัญคือ การคัดค้านหรือการบันทึกต้องทำในวันที่ตั๋วขาด
ความเชื่อถือและต้องทำไม่ช้ากว่าวันทำการถัดไป สำหรับวันทำการ (Business day) ก็คือวันที่
นอกจากวันหยุดตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 92²⁰ เมื่อตั๋วได้ทำการบันทึกแล้ว ย่อมขยาย
ระยะเวลาในการทำคำคัดค้านออกไปหลังจากมีการบันทึกดังกล่าว ดังนั้น การทำคำคัดค้านการไม่
รับรองจึงอาจทำได้ในวันที่ตั๋วขาดความเชื่อถือ หรือในวันทำการถัดไป²¹

ตามมาตรา 51(4) ได้กำหนดให้การบันทึกหรือคัดค้านตั๋วแลกเงินที่ขาดความเชื่อถือ
เพราะไม่รับรองต้องทำในวันที่ตั๋วขาดความเชื่อถือและต้องทำไม่เกินวันทำการถัดไป ซึ่งวันที่ตั๋ว
ขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรองต้องมาพิจารณาเรื่องการยื่นตั๋วเพื่อรับรอง ตั๋วแลกเงินขาดความ
เชื่อถือเพราะไม่รับรองเมื่อ

1. ยื่นตั๋วให้รับรองโดยชอบแล้วมีการปฏิเสธการรับรองโดยชัดแจ้ง
2. ยื่นตั๋วให้รับรองโดยชอบแล้ว และไม่ได้รับการรับรอง

“Subject to the provisions of this Act, when a bill is noted or protested (it must be noted on the day of its dishonor). When a bill has been duly noted, the protest may be subsequently extended as of the date of the noting.

²⁰ The Bill of Exchange Act 1882, Section 92

“Where, by this Act, the time limited for doing any act or thing is less than three days, in reckoning time, non-business days are excluded.

“Non-business days” for the purposes of this Act mean

(a) [Saturday] Sunday, Good Friday, Christmas Day:

(b) A bank holiday under [the Banking and Financial Dealings Act 1971:

(c) A day appointed by Royal proclamation as a public fast or thanksgiving

Day:

(d) A day declared by an order under section 2 of the Banking and Financial Dealings Act 1971 to be a non-business day.

Any other day is a business day.”

²¹ Guest A.G., Chalmes and Guest on Bill of Exchange, Cheques and Promissory Note, 16th Edition (London: Sweet & Maxwell, 2005), p. 51.

3. การยื่นตัวให้รับรองได้รับการยกเว้น ตามมาตรา 41(2)²²

การที่ตัวขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรอง ผู้ทรงมีสิทธิไต่เบี่ยผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังได้ทันทีโดยไม่จำเป็นต้องยื่นตัวเพื่อใช้เงินอีก

เมื่อยื่นตัวแลกเงินให้รับรองโดยชอบแล้วและไม่ได้การรับรองภายในเวลาตามประเพณี (ตามปกติจะนับ 24 ชั่วโมง) ผู้ทรงต้องถือว่าตัวดังกล่าวขาดความเชื่อถือ และต้องบอกกล่าวให้ผู้สัญญาทุกคนทราบ ถ้าผู้ทรงไม่บอกกล่าวการขาดความเชื่อถือส่งผลให้สิ้นสิทธิไต่เบี่ยจากผู้สัญญาตามตัว²³

ดังนั้นเมื่อมีการยื่นตัวแลกเงินนอกประเทศให้รับรองโดยชอบแล้ว ผู้จ่ายไม่รับรองส่งผลให้ตัวแลกเงินดังกล่าวก็ขาดความเชื่อถือ ทั้งนี้ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านในวันที่ตัวขาดความเชื่อถือและต้องทำคำคัดค้านไม่ช้ากว่าในวันทำการถัดไป หากผู้ทรงไม่ได้ทำคำคัดค้านแต่ได้ทำบันทึกในกำหนดเวลาการทำคำคัดค้านแล้วก็ย่อมขยายระยะเวลาในการทำคำคัดค้านออกไปหลังจากมีการบันทึก

2. ผลของการไม่ทำคำคัดค้าน

ในกรณีที่ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องทำคำคัดค้าน แต่ผู้ทรงไม่ทำคำคัดค้านการไม่รับรองภายในจำกัดเวลาที่กฎหมายกำหนด ย่อมทำให้ผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังหลุดพ้นจากความรับผิดชอบดังที่มาตรา 51 (2) กำหนดว่า “เมื่อตัวเงินซึ่งปรากฏตามเนื้อความว่าเป็นตัวนอกประเทศขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรองต้องทำคำคัดค้านไว้เป็นหลักฐาน ... ถ้าไม่ทำคำคัดค้าน ผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังหลุดพ้นความรับผิดชอบ แต่ถ้าไม่ปรากฏตามเนื้อความว่าเป็นตัวนอกประเทศก็ไม่

²² The Bill of Exchange Act 1882, Section 41(2)

“Presentment in accordance with these rules is excused, and a bill may be treated as dishonoured by non-acceptance

(a) Where the drawee is dead or bankrupt, or is a fictitious person or a person not having capacity to contract by bill:

(b) Where, after the exercise of reasonable diligence, such presentment cannot be effected:

(c) Where, although the presentment has been irregular, acceptance has been refused on some other ground.”

²³ William Hedley and Richard Hedley, *supra note 17*, p.135.

จำเป็นต้องทำคำคัดค้านเช่นนั้น”²⁴ แม้ว่าผู้ส่งจ่ายและผู้สลักหลังหลุดพ้นความรับผิด แต่ผู้ทรงยังคงไล่เบียดเอาจากผู้รับรองได้เสมอ (ถ้ามี) ดังที่มาตรา 52 (3) บัญญัติว่า “เพื่อให้ผู้รับรองต้องรับผิดชอบ ท่านว่าไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้านหรือให้คำบอกกล่าวตัวเงินขาดความเชื่อถือแก่ผู้รับรอง”²⁵ ดังนั้นหากผู้ทรงไม่ทำคำคัดค้านตัวแลกเงินนอกประเทศที่ขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรองส่งผลให้ผู้ส่งจ่ายและผู้สลักหลังหลุดพ้นความรับผิด

อย่างไรก็ตาม หากเป็นตัวแลกเงินในประเทศขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรอง ถ้าผู้ทรงเห็นสมควรจะให้บันทึกไว้ว่าผู้จ่ายไม่รับรองก็ได้ ถึงแม้ผู้ทรงไม่ทำคำคัดค้านการไม่รับรองดังกล่าวก็ยังคงมีสิทธิไล่เบียดเอาแก่ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังได้ทันที

1.1.2 กฎหมายสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาได้มีการยกร่าง Uniform Instruments Law (NIL) ขึ้นในปี ค.ศ. 1896 โดยนำ The Bill of Exchange Act 1882 ของอังกฤษมาเป็นแบบอย่างในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับตัวเงินและตราสารเปลี่ยนมือ ซึ่ง Uniform Instruments Law ได้มีการประกาศใช้ โดยความเห็นชอบของฝ่ายนิติบัญญัติในแต่ละมลรัฐ²⁶ ต่อมากฎหมายฉบับดังกล่าวได้ถูกแทนที่ด้วย Uniform Commercial Code สืบเนื่องมาจากได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายพาณิชย์ของสหรัฐอเมริกาเพื่อทำให้กฎหมายพาณิชย์ในแต่ละมลรัฐมีความคล้ายคลึงและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ตาม Uniform Commercial Code ได้มีการจัดแบ่งกฎหมายออกเป็นหมวดหมู่ โดยกฎหมายว่าด้วยลักษณะตราสารเปลี่ยนมือ (Negotiable Instruments) ได้บัญญัติไว้ใน Article 3, Commercial Paper และในปี ค.ศ. 1990 Article 3 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น Negotiable Instruments²⁷

²⁴ The Bill of Exchange Act 1882 Section 51 (2)

“...If it be so not protested, the drawer and indorsers are discharged...”

²⁵ The Bill of Exchange Act 1882 Section 52 (3)

“In order to render the acceptor of a bill liable it is not necessary to protest it, or that notice dishonour should be given to him.”

²⁶ ไพฑูรย์ คงสมบุญ, *อั่งแล้ว เริงรรถที่ 10*, น. 3.

²⁷ Bradford Stone, *Uniform Commercial Code in a Nutshell*, 5th Edition, (West Group, 2002), p. 164.

ใน Uniform Commercial Code (UCC) 1990, Article 3 Negotiable Instruments มาตรา 3- 104 (อี) ได้ระบุประเภทของตราสารเปลี่ยนมือ (Negotiable Instruments) ไว้ดังนี้ ตราสารที่ถือว่าเป็น “โน้ต” เมื่อตราสารนั้นเป็นคำสั่งสัญญา และจะถือว่าเป็น “ดราฟท์” (ตั๋วแลกเงิน) เมื่อตราสารนั้นเป็นคำสั่ง หากตราสารมีสภาพเป็นทั้ง “โน้ต” และ “ดราฟท์” บุคคลที่มีสิทธิในตราสารนั้นสามารถเลือกให้เป็นอย่างใดอย่างหนึ่งได้²⁸ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา คำว่า ดราฟท์นั้นหมายรวมถึงตั๋วแลกเงินด้วย

การยื่นตั๋วแลกเงินตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 3-501 (เอ) การยื่นตั๋วแลกเงิน หมายถึง การทวงถามซึ่งทำโดยหรือในนามของบุคคลที่มีสิทธิบังคับตามตราสาร (i) เพื่อให้ผู้จ่ายหรือลูกหนี้ตามตราสารใช้เงินตามตราสารหรือตามคำสั่งสัญญาใช้เงินหรือให้รับรองตั๋วแลกเงินที่ต้องใช้เงินที่ธนาคารหรือต่อธนาคาร (ii) เพื่อให้ผู้จ่ายทำการรับรองตั๋วแลกเงิน²⁹

ตาม Uniform Commercial Code หรือ UCC เมื่อตั๋วแลกเงินที่ไม่ต้องทำการรับรองที่ได้ระบุวันถึงกำหนดใช้เงินในวันใดวันหนึ่งที่ได้กำหนดไว้ นั้นเป็นสิทธิของผู้ทรงว่าจะยื่นตั๋วแลกเงินให้ผู้จ่ายรับรองหรือไม่ก็ได้ หากผู้ทรงต้องการยื่นตั๋วให้รับรองก็ต้องยื่นตั๋วให้รับรองก่อนที่ตัวดังกล่าวจะถึงกำหนดใช้เงิน ถ้าผู้จ่ายต้องการรับผิดชอบตามตัวก็จะทำการรับรอง อย่างไรก็ตามหากผู้จ่ายไม่รับรองตั๋วแลกเงินที่ผู้ทรงนำมายื่นให้ผู้จ่ายรับรอง ตัวดังกล่าวก็ขาดความน่าเชื่อถือ³⁰ กรณีที่

---

²⁸ Uniform Commercial Code 1990, Article 3-104

“Negotiable Instruments

...

(e) An instrument is a "note" if it is a promise and is a "draft" if it is an order. If an instrument falls within the definition of both "note" and "draft," a person entitled to enforce the instrument may treat it as either.

...”

²⁹ Uniform Commercial Code 1990, Article 3-501 Presentment

“(a) "Presentment" means a demand made by or on behalf of a person entitled to enforce an instrument (i) to pay the instrument made to the drawee or a party obliged to pay the instrument or, in the case of a note or accepted draft payable at a bank, to the bank, or (ii) to accept a draft made to the drawee.

...”

³⁰ Uniform Commercial Code 1990, Article 3-502 Dishonor

จะถือว่าตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือนั้นจะต้องมีการยื่นตัวแลกเงินเพื่อให้ผู้จ่ายรับรองอย่างถูกต้อง และมีการปฏิเสธที่จะรับรองตัว การที่ผู้จ่ายปฏิเสธที่จะรับรองตัวถือเป็นเหตุในการฟ้องคดีตามมาตรา 3-501 (b)(3) และส่งผลให้เกิดความรับผิดของผู้สลักหลังและผู้ส่งจ่ายซึ่งเป็นลูกหนี้ชั้นสองตามตัว ทั้งนี้ผู้จ่ายไม่ต้องรับผิดเนื่องจากมาตรา 3-408 วางหลักไว้ว่าผู้จ่ายไม่ต้องรับผิดที่จะต้องจ่ายเงินตามตัวแลกเงินจนกว่าจะทำการรับรองตัวดังกล่าว³¹

อย่างไรก็ตามเมื่อตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือเพราะผู้จ่ายปฏิเสธไม่รับรองตัวแลกเงินผู้ทรงมีหน้าที่ต้องบอกกล่าวการขาดความเชื่อถือให้แก่คู่สัญญาตามตัว³² คือ ผู้สลักหลังและผู้

“... ”

(b) Dishonor of an unaccepted draft other than a documentary draft is governed by the following rules:

... ”

(3) If a draft is payable on a date stated in the draft, the draft is dishonored if (i) presentment for payment is duly made to the drawee and payment is not made on the day the draft becomes payable or the day of presentment, whichever is later, or (ii) presentment for acceptance is duly made before the day the draft becomes payable and the draft is not accepted on the day of presentment.”

³¹ Uniform Commercial Code 1990, Article 3-408 Drawee not Liable on Unaccepted Draft

“A check or other draft does not of itself operate as an assignment of funds in the hands of the drawee available for its payment, and the drawee is not liable on the instrument until the drawee accepts it.”

³² Uniform Commercial Code 1990, Article 3-503 Notice of Dishonor

“(a) The obligation of an indorser stated in Section 3-415(a) and the obligation of a drawer stated in Section 3-414(d) may not be enforced unless (i) the indorser or drawer is given notice of dishonor of the instrument complying with this section or (ii) notice of dishonor is excused under Section 3-504(b).

(b) Notice of dishonor may be given by any person; may be given by any commercially reasonable means, including an oral, written, or electronic communication; and is sufficient if it reasonably identifies the instrument and indicates that the instrument

สั่งจ่ายซึ่งอยู่ในฐานะลูกหนี้ชั้นสองเพื่อให้อำนาจผู้ทรงจะบอกกล่าวการขาดความเชื่อถือถึงลูกหนี้ทุกคนหรือคนใดคนหนึ่งก็ได้ และความรับผิดชอบของลูกหนี้จะเกิดขึ้นเมื่อได้รับการบอกกล่าวการขาดความเชื่อถือแล้วเท่านั้น การบอกกล่าวการขาดความเชื่อถืออาจจะบอกกล่าวโดยบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรืออาจจะบอกกล่าวโดยอาศัยประเพณีทางการค้าซึ่งรวมถึงการบอกกล่าวด้วยวาจา บอกกล่าวเป็นหนังสือหรือทางการติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ การบอกกล่าวนั้นจะทำโดยมีเงื่อนไขหรือมีรูปแบบใดก็ได้ที่ตราบเท่าที่หนังสือดังกล่าวได้แสดงผลอธิบายว่าตราสารดังกล่าวได้ถูกปฏิเสธการรับรอง³³

กรณีที่ตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรอง กฎหมายได้กำหนดเวลาในการบอกกล่าวการขาดความเชื่อถือไว้ โดยผู้ทรงต้องบอกกล่าวถึงการขาดความเชื่อถือของตัวแลกเงินภายใน 30 วันนับถัดจากวันที่ตัวขาดความเชื่อถือ (มาตรา 3-503 (ซี)) ในกรณีที่ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องแจ้งหรือบอกกล่าวการขาดความเชื่อถือ หรือการบอกกล่าวการขาดความเชื่อถือของตัวแลกเงินเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต้องทำ หากผู้ทรงไม่ดำเนินการดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนดส่งผลให้ผู้สลักหลังและผู้สั่งจ่ายไม่ต้องรับผิดชอบ (มาตรา 3-415 (ซี)³⁴, มาตรา 3-414 (ดี)³⁵)

---

has been dishonored or has not been paid or accepted. Return of an instrument given to a bank for collection is sufficient notice of dishonor.

(c) Subject to Section 3-504(c), with respect to an instrument taken for collection by a collecting bank, notice of dishonor must be given (i) by the bank before midnight of the next banking day following the banking day on which the bank receives notice of dishonor of the instrument, or (ii) by any other person within 30 days following the day on which the person receives notice of dishonor. With respect to any other instrument, notice of dishonor must be given within 30 days following the day on which dishonor occurs.”

³³ พิณเพ็ญ ธีระวัฒน์, “หน้าที่ยื่นตัวให้ผู้จ่ายใช้เงิน: ศึกษาเฉพาะกรณีตัวแลกเงินซึ่งมีวันถึงกำหนดแน่นอน,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549), น. 108.

³⁴ Uniform Commercial Code 1990, Article 3-415 Obligation of Indorser

“... ”

การที่ตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือ ผู้ทรงต้องดำเนินการบางประการเพื่อให้ปรากฏหลักฐานและข้อสันนิษฐานของการที่ตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือและการบอกกล่าวการขาดความเชื่อถือ ตามมาตรา 3-505 (เอ) ได้บัญญัติถึงสิ่งที่กฎหมายยอมรับว่าเป็นหลักฐานและข้อสันนิษฐานของการที่ตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือและการบอกกล่าวการขาดความเชื่อถือไว้ดังนี้

1. เอกสารที่อยู่ในฟอร์มตามที่ระบุไว้ในอนุมาตรา (บี) ซึ่งหมายถึงคำคัดค้าน
2. ตราประทับหรือข้อความในลายลักษณ์อักษรของผู้จ่าย payor bank, presenting bank ที่ระบุว่ากรรรับรองได้ถูกปฏิเสธ แม้ว่าเหตุผลในการปฏิเสธได้ถูกระบุและเป็นเหตุผลที่ไม่ได้สอดคล้องกับการขาดความน่าเชื่อถือ
3. เอกสารหรือการบันทึกของผู้จ่าย payor bank, หรือ collecting bank ที่มีการเก็บไว้เป็นปกติในทางธุรกิจซึ่งแสดงถึงการที่ตัวขาดความเชื่อถือ ถึงแม้ว่าจะไม่ปรากฏหลักฐานของผู้ที่ทำการบันทึกนั้นไว้ก็ตาม

(บี) คำคัดค้านเป็นเอกสารรับรองที่แสดงว่าตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือที่สร้างขึ้นโดยกงสุลสหรัฐอเมริกา หรือรองกงสุล หรือโนตารีพับลิก หรือผู้มีอำนาจที่ได้ให้คำสาบานตามกฎหมายของสถานที่ที่การขาดความน่าเชื่อถือเกิดขึ้น ซึ่งคำคัดค้านอาจจะสร้างขึ้นจากข้อมูลที่มาจากบุคคลนั้น ซึ่งคำคัดค้านจะต้องระบุถึงวิธีการและรับรองว่ามีการยื่นตัวให้รับรองแล้ว หรือถ้าไม่ได้ยื่นตัวให้รับรอง เหตุผลที่ไม่ได้ยื่น และตัวแลกเงินที่ขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรอง ทั้งนี้คำคัดค้านอาจเป็นการรับรองว่าการบอกกล่าวการขาดความน่าเชื่อถือได้แจ้งให้บางฝ่ายหรือทุกฝ่ายได้ทราบแล้ว³⁶

(c) If notice of dishonor of an instrument is required by Section 3-503 and notice of dishonor complying with that section is not given to an indorser, the liability of the indorser under subsection (a) is discharged.

“...”

³⁵ Uniform Commercial Code 1990, Article 3-414

“...”

(d) If a draft is accepted and the acceptor is not a bank, the obligation of the drawer to pay the draft if the draft is dishonored by the acceptor is the same as the obligation of an indorser under Section 3-415(a) and (c).

“...”

³⁶ Uniform Commercial Code 1990, Article 3-505 Evidence of Dishonor

1. กำหนดเวลาการทำคำคัดค้าน

ในกรณีที่ตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือเพราะขาดการรับรองนั้นตาม UCC ไม่ได้กำหนดให้ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรอง แต่กฎหมายบัญญัติให้ผู้ทรงมีหน้าที่บอกกล่าวการขาดความเชื่อถือให้ผู้ส่งจ่ายและผู้สลักหลังทราบ ถึงแม้ว่ากฎหมายไม่ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้ทรงที่ต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรอง แต่ตามมาตรา 3-505 ได้ระบุสิ่งที่กฎหมายยอมรับว่าเป็นหลักฐานอย่างหนึ่งที่แสดงว่าตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือเพราะผู้จ่ายไม่ยอมรับรับรอง หรือกฎหมายถือว่าเป็นการบอกกล่าวการที่ตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือไปยังคู่สัญญาตามตัวแลกเงินแล้วนั้นก็คือ คำคัดค้าน ทั้งนี้ กำหนดเวลาการทำคำคัดค้านไม่ได้กำหนดเอาไว้ แต่เมื่อพิจารณาตามมาตรา 3-503 แล้วจะเห็นว่า กฎหมายกำหนดให้ผู้ทรงต้องบอกกล่าวการขาดความเชื่อถือภายใน 30 วัน นับถัดจากวันที่ตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือเพื่อแจ้งให้ผู้จ่ายและผู้สลักหลังทราบ ดังนั้น คำคัดค้าน

“(a) The following are admissible as evidence and create a presumption of dishonor and of any notice of dishonor stated:

(1) a document regular in form as provided in subsection (b) which purports to be a protest;

(2) a purported stamp or writing of the drawee, payor bank, or presenting bank on or accompanying the instrument stating that acceptance or payment has been refused unless that reasons for the refusal are stated and the reasons are not consistent with dishonor;

(3) a book or record of the drawee, payor bank, or collecting bank, kept in the usual course of business which shows dishonor, even if there is no evidence of who made the entry.

(b) A protest is a certificate of dishonor made by a United States consul or vice consul, or a notary public or other person authorized to administer oaths by the law of the place where dishonor occurs. It may be made upon information satisfactory to that person. The protest must identify the instrument and certify either that presentment has been made or, if not made, the reason why it was not made, and that the instrument has been dishonored by non-acceptance or nonpayment. The protest may also certify that notice of dishonor has been given to some or all parties.”

ที่ใช้เป็นการบอกกล่าวหรือเป็นหลักฐานการขาดความเชื่อถือของตัวแลกเงินจึงต้องทำภายใน 30 วันนับถัดจากวันที่ตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือเช่นกัน

2. ผลของการไม่ทำคำคัดค้าน

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า UCC กำหนดให้ผู้ทรงต้องบอกกล่าวการขาดความเชื่อถือ เพราะไม่รับรองไปยังคู่สัญญาตามตัว หากผู้ส่งจ่ายและผู้สลักหลังไม่ได้รับคำบอกกล่าวการขาดความเชื่อถือ ผู้ส่งจ่ายและผู้สลักหลังก็ไม่ต้องรับผิดชอบ ดังนั้น แม้ผู้ทรงไม่ทำคำคัดค้านการไม่รับรองก็ไม่ส่งผลให้ผู้ส่งจ่ายและผู้สลักหลังหลุดพ้นความรับผิดชอบ หากผู้ทรงได้บอกกล่าวการขาดความเชื่อถือโดยวิธีใดวิธีหนึ่งตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว

1.2 ระบบชีวิลลอว์

ตามระบบชีวิลลอว์เนื้อหาของกฎหมายได้พัฒนามาจากกฎหมายโรมันและใช้ในทวีปยุโรปเป็นส่วนใหญ่ รากฐานของกฎหมายในระบบชีวิลลอว์ก็คือกฎหมายบัญญัติไม่ใช่จารีตประเพณี ในระบบชีวิลลอว์ผู้พิพากษาใช้หลักเกณฑ์ที่มีอยู่ในกฎหมายบัญญัติหรือประมวลกฎหมายต่าง ๆ มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับคดีที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดความยุติธรรม ซึ่งแตกต่างจากระบบคอมมอนลอว์ที่จะใช้หลักการที่เกิดจากคำพิพากษาของศาลที่ยุติแล้ว นำมาเป็นบรรทัดฐานปรับใช้กับคดีที่เกิดขึ้นภายหลังที่มีข้อเท็จจริงในลักษณะเดียวกันโดยนำคำพิพากษาของศาลเป็นบรรทัดฐานในการตัดสินคดี³⁷

1.2.1 กฎหมายฝรั่งเศส

ฝรั่งเศสมีกฎหมายเกี่ยวกับตัวแลกเงินซึ่งได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายพาณิชย์ เล่มที่ 5 หัวข้อ 1 บทที่ 1 มาตรา แอล 511-1 ถึง แอล 511-81 (Commercial Code, Book 5, Title 1 Commercial Paper, Chapter 1: Bill of exchange, Article L511-1 to L511-81) ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับตัวแลกเงิน

ในเรื่องการทำคำคัดค้านตัวแลกเงินตามประมวลกฎหมายพาณิชย์ เล่มที่ 5 หัวข้อ 1 บทที่ 1 มาตรา แอล 511-1 ถึง แอล 511-81 (Commercial Code, Book 5, Title 1 Commercial

³⁷ สารานุกรมบริแทนนิกา

Paper, Chapter 1: Bill of exchange, Article L511-1 to L511-81) ฝรั่งเศสนั้นได้บัญญัติเรื่องแบบของคำคัดค้านไว้ โดยกำหนดให้คำคัดค้านการไม่รับรองหรือไม่ใช้เงินต้องทำโดยโนตารีหรือพนักงานของศาล (huissier) และต้องมีรายละเอียดตามที่กฎหมายกำหนดตามมาตรา แอล 511-52³⁸

ตามกฎหมายของฝรั่งเศสกำหนดให้ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านต่อเมื่อตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรองหรือไม่ใช้เงิน การทำคำคัดค้านมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ทรงสามารถใช้สิทธิไต่เบี่ยเอาจากบรรดาผู้สลักหลัง ผู้ส่งจ่าย หรือคู่สัญญาอื่น ๆ ภายใต้อำนาจตัวแลกเงิน

ในส่วนของการทำคำคัดค้านการไม่รับรอง กฎหมายกำหนดให้ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านเมื่อตัวแลกเงินได้ถูกผู้จ่ายปฏิเสธไม่ยอมรับไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วน³⁹ เพื่อให้ผู้ทรง

---

³⁸ Commercial Code, Book 5, Title 1 Commercial Paper, Chapter 1: Bill of exchange, Article L511-52

“Non-acceptance or non-payment protests must be drawn by a notary or a huissier.

The protest must consist of a single writ served:

1. At the address for service or last known address of the person on whom the bill of exchange was payable;

2. At the address for service of the persons indicated by the bill of exchange for payment in case of necessity;

3. At the address for service of the third party who intervened to accept the bill.

In the event of a false address being given, the protest must be preceded by a search.”

³⁹ Commercial Code, Book 5, Title 1 Commercial Paper, Chapter 1: Bill of exchange, Article L511-38

“I.- Bearers may exercise the remedies to which they are entitled against the endorsers, the drawer and other parties under obligation:

...

2. Even before the expiration date:

a) In the event of total or partial refusal of acceptance;

สามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาจากบรรดาผู้สลักหลัง ผู้สั่งจ่าย หรือคู่สัญญาอื่น ๆ ภายใต้สัญญาตัวแลกเงิน เมื่อผู้ทรงได้ทำคำคัดค้านแล้วส่งผลให้ผู้ทรงมีสิทธิไล่เบี้ยลูกหนี้ตามตัวแลกเงินได้ถึงแม้ตัวยังไม่ถึงกำหนด

การปฏิเสธไม่ยอมรับรองตัวแลกเงินต้องบันทึกในตราสารที่เรียกว่าคำคัดค้านการไม่รับรอง (มาตรา แอล 511-39 วรรคแรก⁴⁰) ซึ่งคำคัดค้านการไม่รับรองต้องทำภายในจำกัดเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรอง ในกรณีที่ผู้จ่ายเรียกให้ผู้ทรงยื่นตัวอีกเป็นครั้งที่สองในวันรุ่งขึ้นตามที่ระบุไว้ในมาตรา แอล 511-16(1) นั้น หากผู้ทรงยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองในครั้งแรกได้ทำในวันสุดท้ายของจำกัดเวลาในการยื่นตัวให้รับรอง การทำคำคัดค้านต้องทำในวันรุ่งขึ้นจากการยื่นตัวครั้งแรก (มาตรา แอล 511-39 วรรคสอง⁴¹)

1. กำหนดเวลาการทำคำคัดค้าน

คำคัดค้านการไม่รับรองตามมาตรา แอล 511-39 (2) ระบุให้การทำคำคัดค้านต้องทำภายในจำกัดเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรอง โดยจำกัดเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรองต้องพิจารณาตามมาตรา แอล 511-15 ซึ่งมีหลักว่า “ตัวแลกเงินจะนำไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรอง ณ ที่อยู่ของผู้จ่ายเมื่อไหร่ก็ได้จนกว่าตัวถึงกำหนด โดยผู้ทรงจะเป็นผู้ยื่นเองหรือผู้ครอบครองตัวจะเป็นผู้ยื่นก็ได้

ในตัวแลกเงิน ผู้สั่งจ่ายจะกำหนดเงื่อนไขให้ต้องมีการยื่นตัวเพื่อรับรอง โดยจะจำกัดเวลาหรือไม่จำกัดเวลาขึ้นเอาไว้ก็ได้

...”

⁴⁰ Commercial Code, Book 5, Title 1 Commercial Paper, Chapter 1: Bill of exchange, Article L511-39 p. 1

“Refusal to accept or pay must be recorded by a deed known as a non-acceptance protest or a non-payment protest.”

⁴¹ Commercial Code, Book 5, Title 1 Commercial Paper, Chapter 1: Bill of exchange, Article L511-39 p. 2

“A non-acceptance protest must be issued within the time limits fixed for presentation for acceptance. Where, however, in the circumstances described in Article L.511-16 (1), the bill is presented for the first time on the final day of the said period, the protest may be issued on the following day.”

ผู้สั่งจ่ายจะห้ามการยื่นตัวเพื่อรับรองก็ได้ เว้นแต่ในกรณีตัวแลกเงินที่ต้องใช้เงิน ณ ที่
อยู่ของบุคคลที่สาม หรือตัวเงินที่ให้ใช้เงิน ณ สถานที่อื่นอันไม่ใช่ภูมิลำเนาของผู้จ่าย หรือเป็นตัว
เงินที่สั่งจ่ายภายหลังได้เห็น

ผู้สั่งจ่ายจะกำหนดเงื่อนไขว่าห้ามยื่นตัวเพื่อรับรองก่อนวันที่กำหนดก็ได้

ผู้สลักหลังจะกำหนดเงื่อนไขให้ต้องมีการยื่นตัวเพื่อรับรอง โดยจะจำกัดเวลาหรือไม่
จำกัดเวลายื่นเอาไว้ก็ได้ เว้นแต่ผู้สั่งจ่ายได้ห้ามการรับรอง

ตัวแลกเงินภายหลังได้เห็นต้องยื่นเพื่อรับรองภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ลงในตัว

ผู้สั่งจ่ายจะลดระยะเวลาในภายหลังหรือกำหนดให้ระยะเวลายาวขึ้นก็ได้

ผู้สลักหลังจะลดระยะเวลาที่กำหนดไว้ก็ได้

ถ้ามีการปฏิเสธการรับรอง กฎหมายถือว่าตัวถึงกำหนดใช้เงิน”⁴²

---

⁴² Commercial Code, Book 5, Title 1 Commercial Paper, Chapter 1: Bill of exchange, Article L511-15

“Bills of exchange may, until their expiration, be presented for acceptance by the drawee, at the place of their domicile, by the bearer or even by a simple holder.

In any bill of exchange, the drawer may stipulate that this must be presented for acceptance, with or without fixing a deadline for this.

The drawer may prohibit presentation for acceptance in the bill unless this involves a bill of exchange payable at a third party's domicile or a bill payable in a locality other than that of the domicile of the drawee or a bill drawn after sight.

The drawer may also stipulate that presentation for acceptance may not occur before an indicated date.

Any endorser may stipulate that the bill must be presented for acceptance, with or without fixing a deadline for this, unless it has been declared not acceptable by the drawer.

After sight bills of exchange must be presented for acceptance within one year of their term.

The drawer may reduce the latter period or stipulate a longer period.

These periods may be reduced by the endorsers.

ดังนั้น ในการทำคำคัดค้านการไม่รับรองตั๋วแลกเงินตามกฎหมายตั๋วแลกเงินของฝรั่งเศสต้องทำภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

1) กรณีตั๋วแลกเงินที่ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังไม่ได้กำหนดให้ยื่นเพื่อรับรอง ผู้ทรงจะยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองหรือไม่ก็ได้ ซึ่งหากผู้ทรงจะยื่นให้ผู้จ่ายรับรอง ผู้ทรงจะยื่นเมื่อไหร่ก็ได้ก่อนตัวถึงกำหนด หากผู้จ่ายปฏิเสธไม่ยอมรับตั๋วแลกเงินนั้น ผู้ทรงก็มีสิทธิทำคำคัดค้านได้จนกระทั่งตัวถึงกำหนด จะเห็นได้ว่า ตั๋วแลกเงินที่ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังไม่ได้กำหนดให้ยื่นเพื่อรับรองเป็นสิทธิของผู้ทรงที่จะยื่นให้ผู้จ่ายรับรองหรือไม่ก็ได้ ถ้าหากยื่นให้รับรองโดยชอบแล้วผู้จ่ายไม่รับรอง ผู้ทรงก็ต้องทำคำคัดค้าน

2) ตั๋วแลกเงินที่ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังระบุให้ผู้ทรงต้องยื่นตัวเพื่อรับรองภายในจำกัดเวลาที่กำหนดไว้ หากผู้ทรงยื่นตัวให้รับรองภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้แล้วผู้จ่ายปฏิเสธไม่ยอมรับ ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองภายในจำกัดเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรอง ในกรณีนี้ถือเป็นหน้าที่ของผู้ทรงที่ต้องยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองภายในจำกัดเวลาที่กำหนดไว้

3) ตั๋วแลกเงินที่ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังระบุให้ผู้ทรงต้องยื่นตัวเพื่อรับรองแต่ไม่ได้จำกัดเวลาเอาไว้ ผู้ทรงต้องยื่นตัวแลกเงินให้ผู้จ่ายรับรองโดยจะยื่นเมื่อไหร่ก็ได้ก่อนตัวถึงกำหนดใช้เงิน หากผู้จ่ายปฏิเสธไม่ยอมรับผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองในกำหนดเวลาดังกล่าว

4) ตั๋วแลกเงินอันสั่งให้ใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนดอย่างใดอย่างหนึ่งนับแต่ได้เห็นต้องยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองภายในหนึ่งปีนับแต่วันออกตัว หากผู้จ่ายไม่รับรองผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองภายในกำหนดเวลาการยื่นตัวให้รับรอง

When the bill of exchange is created pursuant to an agreement for supplies of goods, concluded between traders, and when the drawer has fulfilled its obligations resulting from the contract, the drawee may not refuse to give their acceptance on the expiration of a period complying with normal commercial practice in terms of recognition of goods.

The refusal of acceptance shall lead *ipso jure* to the expiration of the term at the expense of the drawee."

2. ผลของการไม่ทำคำคัดค้าน

เมื่อตัวแลกเงินที่ผู้ทรงยื่นให้ผู้จ่ายรับรองไม่ได้รับการรับรองส่งผลให้ตัวดังกล่าวขาดความเชื่อถือ ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องทำคำคัดค้านเพื่อให้ตนสามารถใช้สิทธิไล่เบี่ยจากลูกหนี้ตามตัวแลกเงินได้ หากผู้ทรงไม่ทำคำคัดค้านตัวแลกเงินที่ขาดความเชื่อถือ กฎหมายได้กำหนดผลของการไม่ทำคำคัดค้านไว้ดังนี้ หากผู้ทรงไม่ได้ทำคำคัดค้านการไม่รับรองภายในระยะเวลาที่กำหนด อย่างไรก็ตามสิทธิที่มีต่อผู้ส่งจ่ายจะไม่สิ้นไปเว้นแต่ต่อมาผู้ส่งจ่ายจะสามารถพิสูจน์ได้ว่ามีบทบัญญัติที่ทำให้หลุดพ้นความรับผิด ในกรณีดังกล่าวผู้ทรงอาจสงวนสิทธิที่จะเรียกร้องเอากับบุคคลผู้ส่งจ่ายตัวแลกเงินได้⁴³ ดังนั้น หากผู้ทรงไม่ทำคำคัดค้านการไม่รับรองภายในเวลาที่กำหนด ผู้ทรงยังคงมีสิทธิไล่เบี่ยต่อผู้ส่งจ่ายได้ อย่างไรก็ตามหากมีบทบัญญัติตามกฎหมายใด ๆ ที่ทำให้ผู้ส่งจ่ายไม่ต้องรับผิด ผู้ทรงก็ไม่สามารถใช้สิทธิไล่เบี่ยผู้ส่งจ่ายได้

1.2.2 กฎหมายเยอรมัน

ตาม The German law of Bills of Exchange ได้บัญญัติเรื่องตัวแลกเงินไว้ในมาตรา 1- 95 โดยได้กำหนดเรื่องแบบและวิธีการทำคำคัดค้านตัวแลกเงินเอาไว้ในมาตรา 87- 90 เมื่อตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือเพราะผู้จ่ายไม่รับรอง ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองซึ่งมาตรา 87 กำหนดให้คำคัดค้านต้องทำโดยโนตารีพับลิก หรือเจ้าหน้าที่ศาล หรือเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์⁴⁴ และรายละเอียดของคำคัดค้านให้เป็นไปตามมาตรา 88⁴⁵

---

⁴³ Commercial Code, Book 5, Title 1 Commercial Paper, Chapter 1: Bill of exchange, Article L511-49

“I.- On the expiration of the periods fixed:

...

2. For the issue of a non-acceptance or a non-payment protest;

...

II.- Nevertheless, rights against the drawer shall not lapse unless the latter proves having made provision for lapse. In any such case, the bearer shall retain a right of action only against the person against whom the bill of exchange was drawn.

...”

⁴⁴ The German law of Bill of Exchange, Article 87

ตามกฎหมายของเยอรมัน กรณีที่ตัวแลกเงินถูกปฏิเสธไม่ยอมรับหรือไม่ยอมใช้เงินตามตัวผู้ทรงมีหน้าที่ต้องทำคำคัดค้าน ในส่วนของการทำคำคัดค้านการไม่รับรองกฎหมายกำหนดให้ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านเมื่อตัวไม่ได้รับการรับรอง หรือมีการรับรองภายใต้เงื่อนไข หรือรับรองเพียงแค่ว่าจำนวนเงินที่น้อยกว่าที่ระบุไว้ตามตัว เมื่อผู้ทรงได้ทำคำคัดค้านเพื่อการไม่รับรองหรือคำคัดค้านเพื่อเรียกหลักประกันให้เพียงพอสำหรับการชำระเงินเมื่อตัวถึงกำหนด หรือจำนวนเงินที่ไม่รับรองและค่าชดเชยสำหรับค่าเสียโอกาสที่ตัวไม่ได้รับการรับรองแล้วทำให้ผู้สลักหลังและผู้สั่งจ่ายต้องรับผิดชอบที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 25⁴⁶

“Every protest must be made by a notary, or by an official of the court, or by postal official. The participation of witnesses, or of a protocol registrar (b), is not necessary.”

⁴⁵ The German law of Bill of Exchange, Article 88

“In the protest must be included : -

1. The name of the firm or of the persons on whose behalf, and against whom the protest is made.
2. The statement that the person, against whom protest is made, has been unsuccessfully required to undertake due performance of the exchange obligation, or that he could not be met with, or that his place of business, or his dwelling house, could not be found.
3. The statement of the place, also the calendar day, month, and year, on which the request (No. 2) was made, or unsuccessfully attempted.
4. In case of an acceptance or a payment for honour, the statement by whom, for whom, and how this is offered, or performed.

The protest must be signed by the protest official, and be authenticated by the official seal or stamp.”

⁴⁶ The German law of Bill of Exchange, Article 25

“If acceptance of a bill is not obtained, or under conditions, or only for a less sum, then the indorsers and the drawer are by exchange law liable, on service of protest for non-acceptance, to provide sufficient security for the payment at maturity of the

ส่วนการยื่นตัวแลกเงินให้ผู้จ่ายรับรองกฎหมายได้บัญญัติถึงสิทธิของผู้ทรงที่จะยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองไว้ในมาตรา 18 ว่า “ผู้ทรงตัวแลกเงินมีสิทธิยื่นตัวหนึ่งครั้งเพื่อให้ผู้จ่ายรับรอง และหากผู้จ่ายไม่ยอมรับรองก็ต้องคัดค้านตัวดังกล่าว ในกรณีเฉพาะตัวที่ได้จ่ายทำงานแสดงสินค้าหรือตลาด เป็นข้อยกเว้นที่อนุญาตว่าตัวดังกล่าวสามารถยื่นครั้งแรกเพื่อรับรองในเวลาที่กำหนดตามกฎหมายเพื่อการยื่นตัวที่ตลาดหรืองานแสดงสินค้า และหากไม่ยอมรับรองก็ต้องคัดค้าน การมีตัวแลกเงินอยู่ในความครอบครองทำให้มีอำนาจเพียงพอสำหรับการยื่นตัวและเพื่อคัดค้านการไม่รับรองตัว”⁴⁷ จะเห็นได้ว่าตามที่ได้ระบุไว้ในมาตรา 18 นั้นการยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองเป็นสิทธิของผู้ทรงที่จะยื่นหรือไม่ก็ได้ หากผู้ทรงต้องการยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองกฎหมายให้สิทธิผู้ทรงหนึ่งครั้งในการยื่นตัวแลกเงินให้ผู้จ่ายรับรอง เมื่อผู้ทรงยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองแล้วและไม่ได้รับการรับรองผู้ทรงก็ต้องทำคำคัดค้าน

อย่างไรก็ตาม หากเป็นตัวแลกเงินอันถึงกำหนดเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้นับแต่ได้เห็นผู้ทรงมีหน้าที่ต้องยื่นตัวให้ผู้จ่ายทำการรับรองดังที่ได้ระบุไว้ในมาตรา 19 ที่ว่า “ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องยื่นตัวแลกเงินซึ่งจ่ายภายหลังได้เห็นเพื่อให้ผู้จ่ายรับรอง ตัวดังกล่าวต้องยื่นให้รับรองภายในจำกัดเวลาที่กำหนดไว้ในตัว และในกรณีที่เพิกเฉยต่อข้อกำหนดดังกล่าว ภายในสองปีนับแต่ออกตัว เสี่ยงที่จะสูญเสียสิทธิที่มีตามกฎหมายต่อผู้สลักหลังและผู้ส่งจ่าย หากผู้สลักหลังได้สลักหลังตัวแลกเงินโดยกำหนดเวลาให้ยื่นตัว ความรับผิดชอบตามกฎหมายของผู้สลักหลังเป็นอันยุติ

---

amount of the bill, or the amount unaccepted, and compensation for the costs occasioned by the non-acceptance.

Such persons are, however, permitted at their own cost to deposit the sum due in Court, or with some other authority or institution empowered to accept deposits.”

⁴⁷ The German law of Bill of Exchange, Article 18

“ The holder of a bill is entitled to present the bill at once to the drawee for acceptance, and in default of acceptance to protest such bill. An agreement to the contrary has no effect by exchange law. In the case only of bills payable at a fair or market, is an exception allowed that such bills can be first presented for acceptance at the legally fixed time for presentment of the market or fair, and, in default of acceptance, be protested. The bare possession of the bill is sufficient authority for presentment of the bill and for protest for non-acceptance.”

หากตั๋วแลกเงินไม่ได้ยื่นให้รับรองภายในเวลาที่กำหนดดังกล่าว”⁴⁸ ดังนั้น กรณีที่เป็นตั๋วแลกเงินอันถึงกำหนดเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ นับแต่ได้เห็นหากผู้ทรงไม่ยื่นตั๋วให้รับรองภายในเวลาที่กำหนดไว้ในตั๋ว ผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังจะหลุดพ้นความรับผิด และถ้าผู้สลักหลังได้สลักหลังตั๋วแลกเงินโดยกำหนดเวลาให้ยื่นตั๋วให้รับรอง หากไม่ยื่นตั๋วตามที่ผู้สลักหลังกำหนดไว้ส่งผลให้ผู้สลักหลังคนดังกล่าวไม่ต้องรับผิดตามตั๋ว

1. กำหนดเวลาการทำคำคัดค้าน

ในกรณีที่ตั๋วแลกเงินอันถึงกำหนดเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ นับแต่ได้เห็นได้ยื่นให้รับรองโดยชอบแล้วไม่ได้รับการรับรอง ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองภายในจำกัดเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการยื่นตั๋วตามมาตรา 19⁴⁹ จะเห็นได้ว่ากฎหมายกำหนดให้ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองภายในจำกัดเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการยื่นตั๋วให้รับรองตามที่ได้ระบุไว้ในมาตรา 19 เพราะฉะนั้นหากเป็นตั๋วแลกเงินอันถึงกำหนดเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ นับแต่ได้เห็น ผู้ทรงมี

---

⁴⁸ The German law of Bill of Exchange, Article 19

“A holder is only obliged to present a bill for acceptance which is payable a certain time after sight. Such bills must be presented for acceptance within the time specified in the bill, and, in default of any such statement, within two years of drawing, on pain of loss of rights under exchange law against the indorsers and the drawer. If an indorser has added to his indorsement on a bill of this kind a particular time for presentment, his liability under exchange law is extinguished if the bill is not presented for acceptance within such time.”

⁴⁹ The German law of Bill of Exchange, Article 20

“If the acceptance of a bill drawn a certain time after sight cannot be obtained, ... the holder must, on pain of losing his rights under exchange law against the indorsers and the drawer, record the due presentment of the bill by protest within the time for presentment (Art. 19). In this case the day on which protest is effected is to be regarded as the day of presentment.

If the protest is omitted, then, as against the acceptor who has omitted to date his acceptance, the maturity of the bill is reckoned from the last day of the time for presentment.”

หน้าที่ยื่นตัวให้ผู้จ่ายทำการรับรองภายในจำกัดเวลาที่กำหนดไว้ในตัว ดังนั้น การทำคำคัดค้านการไม่รับรองตัวแลกเงินอันถึงกำหนดเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้นับแต่ได้เห็นที่ขาดความเชื่อถือต้องทำภายในจำกัดเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรอง

2. ผลของการไม่ทำคำคัดค้าน

การที่ตัวแลกเงินไม่ได้รับการรับรอง หรือมีการรับรองภายใต้เงื่อนไข หรือรับรองเพียงแค่ว่าจำนวนเงินที่น้อยกว่าที่ระบุไว้ตามตัว ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านเพื่อให้ตนใช้สิทธิไล่เบี้ยผู้สละหลักและผู้ส่งจ่ายตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 25 ฉะนั้นหากผู้ทรงไม่ทำคำคัดค้านจะส่งผลให้ผู้ส่งจ่ายและผู้สละหลักหลุดพ้นความรับผิดชอบ รวมถึงกรณีที่เป็นตัวแลกเงินอันถึงกำหนดเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ นับแต่ได้เห็น เมื่อผู้ทรงยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองแล้วไม่ได้รับการรับรอง ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองเพื่อให้ตนสามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยผู้ส่งจ่ายและผู้สละหลัก หากผู้ทรงไม่ทำคำคัดค้านภายในกำหนดเวลาดังที่ได้ระบุไว้ในมาตรา 20 ผู้ทรงต้องเสี่ยงที่จะสูญเสียสิทธิตามกฎหมายที่มีต่อผู้ส่งจ่ายและผู้สละหลัก

1.3 กฎหมายเอกรูป (Uniform Law)

เนื่องจากตัวแลกเงินเป็นตราสารที่ใช้ในการชำระหนี้ซึ่งประเทศต่าง ๆ ได้นำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย และแต่ละประเทศจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตัวแลกเงินบัญญัติไว้อย่างชัดเจน โดยจะมีรูปแบบและรายละเอียดของกฎหมายที่แตกต่างกันออกไป ในศตวรรษที่ผ่านมาความเจริญก้าวหน้าทางด้านการค้าระหว่างประเทศมีเพิ่มมากยิ่งขึ้น จึงทำให้มีการพัฒนากฎหมายตัวเงินที่มีลักษณะอย่างเดียวกันหรือเป็นอย่างเดียวกัน (เอกรูป) มาบังคับใช้ระหว่างประเทศต่าง ๆ เพื่อลดปัญหาและความยุ่งยากในการการค้าและการประกอบธุรกิจระหว่างประเทศ ดังนั้นในปี 1910 และ 1912 จึงได้มีการประชุมสันนิบาตชาติที่จะให้มีกฎหมายเอกรูป (Uniform Law) ซึ่งได้มีการทำอนุสัญญาว่าด้วยการรวมกฎหมายตัวแลกเงินและตัวสัญญาใช้เงิน ค.ศ. 1912 ที่กรุงเฮก (Convention on the unification on the Law Relating to Bills of Exchange and Promissory Notes, 1912) เรียกกันทั่วไปว่าอนุสัญญาเฮก โดยอนุสัญญาฉบับนี้

ได้ถูกพัฒนาจากระบบกฎหมายของฝรั่งเศส เยอรมัน และแองโกล-อเมริกัน⁵⁰ แต่อนุสัญญาเฮกไม่ได้รับการให้สัตยาบันครบตามจำนวนที่จะมีผลใช้บังคับได้⁵¹

อนุสัญญาเฮกมีลักษณะเป็นกฎหมายตัวเงินภายใน โดยเป็นการประนีประนอมในประเด็นที่มีความแตกต่างกันในแต่ละระบบ แต่มีลักษณะที่ค่อนข้างใกล้เคียงกับกฎหมายของประเทศในกลุ่มซีวิลลอว์ โดยเฉพาะกฎหมายตัวเงินของเยอรมัน⁵²

หลังจากอนุสัญญาเฮกไม่สามารถมีผลใช้บังคับได้ ต่อมาองค์การสันนิบาตชาติได้นำกฎหมายเอกรูปแห่งอนุสัญญาเฮกมาปรับปรุงใหม่โดยได้มีการร่างอนุสัญญา 2 ฉบับ คือ อนุสัญญาที่เกี่ยวกับกฎหมายเอกรูปสำหรับตั๋วแลกเงินและตั๋วสัญญาใช้เงิน ค.ศ. 1930 (Convention Providing a Uniform Law for Bills of Exchange and Promissory Notes, June 7, 1930) และอนุสัญญาที่เกี่ยวกับกฎหมายเอกรูปสำหรับเช็ค ค.ศ. 1931 (Convention Providing a Uniform Law for Cheques, March 19, 1931) ซึ่งทำขึ้นที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์⁵³ หรือที่เรียกว่าอนุสัญญาเจนีวา

โดยที่ตั๋วเงินได้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการชำระหนี้การค้าระหว่างประเทศ แต่เนื่องจากกฎหมายของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันจึงก่อให้เกิดความไม่แน่นอนขึ้น จึงได้มีความพยายามขององค์การสหประชาชาติที่จะให้มีกฎหมายอันมีสภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่จะใช้บังคับกับตั๋วเงินระหว่างประเทศ โดยคณะกรรมการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติได้ร่างกฎหมายระหว่างประเทศ คือ อนุสัญญาว่าด้วยตั๋วแลกเงินและตั๋วสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศซึ่งร่างเสร็จสิ้นที่กรุงเวียนนา และได้รับการยอมรับในสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม ค.ศ. 1988 ซึ่งมักเรียกกันว่าอนุสัญญาเวียนนา (UNCITRAL Convention on International Bills of Exchange and International Promissory Notes, 1988) โดยบทบัญญัติของอนุสัญญาสะท้อนให้เห็นนโยบายที่จะรักษาหลักการเดิมของกฎหมายตัวเงินทั้งสองระบบ คือ ระบบคอมมอนลอว์และซีวิลลอว์ โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นอย่างเดียวกันให้มาก

⁵⁰ Ernest G. Lorenzen, The conflict of laws relating to bills and notes (Yale university press, 1919), p.17.

⁵¹ เสาวนีย์ อัครวโรจน์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตั๋วเงิน, พิมพ์ครั้งที่ 5 แก้ไขเพิ่มเติม (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมศาสตร์, 2548), น. 5.

⁵² เฟิงอ้าง, น.136.

⁵³ เฟิงอ้าง, น.136.

ที่สุด แต่ในส่วนที่แตกต่างกันนั้นก็ต้องเลือกระบบใดระบบหนึ่งหรือใช้ทางแก้ไขโดยการประนีประนอม และได้มีการเสนอหลักการใหม่ ๆ ที่จะทำให้อนุสัญญาสนองต่อความต้องการและความจำเป็นทางการพาณิชย์สมัยใหม่ การธนาคาร และทางปฏิบัติของตลาดเงิน⁵⁴

1.3.1 อนุสัญญาเฮก ค.ศ. 1912

อนุสัญญาว่าด้วยการรวมกฎหมายตั๋วแลกเงินและตั๋วสัญญาใช้เงิน ค.ศ. 1912 (Convention on the unification on the Law Relating to Bills of Exchange and Promissory Notes, 1912) หรืออนุสัญญาเฮก ค.ศ. 1912 กำหนดว่าในกรณีตั๋วแลกเงินขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรอง ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองไว้เป็นหลักฐานดังที่มาตรา 43 วรรคแรกที่บัญญัติว่า การปฏิเสธการรับรองจะต้องทำเอกสารตามแบบเป็นหลักฐาน (คำคัดค้านการไม่รับรอง)⁵⁵ การที่ผู้จ่ายปฏิเสธไม่ยอมรับตั๋วแลกเงินส่งผลให้ผู้ทรงมีสิทธิไต่เบี่ยงก่อนตั๋วถึงกำหนดเอาแก่ผู้สั่งจ่าย ผู้สลักหลัง และคู่สัญญาอื่น ๆ ตามตั๋วแลกเงินที่ต้องรับผิดชอบ⁵⁶ โดยผู้ทรงจะใช้สิทธิไต่เบี่ยงได้ก็ต่อเมื่อได้ทำคำคัดค้านการไม่รับรองแล้ว ฉะนั้น ตามอนุสัญญาเฮกเมื่อผู้จ่ายปฏิเสธการรับรองตั๋วแลกเงินผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองดังกล่าว

1. กำหนดเวลาการทำคำคัดค้าน

การทำคำคัดค้านการไม่รับรองตั๋วแลกเงิน ผู้ทรงจะต้องทำภายในจำกัดเวลาที่กฎหมายกำหนดตามมาตรา 43 วรรคสาม โดยคำคัดค้านการไม่รับรองต้องทำภายในจำกัดเวลา

⁵⁴ เฟ็งอั้ง, น. 141-143.

⁵⁵ Hague Convention 1912, Article 43 paragraph 1

“Refusal to accept ... shall be established by a formal document (protest for non-acceptance ...”

⁵⁶ Hague Convention 1912, Article 42

“The holder may exercise recourse against the indorsers, the drawer, and the other parties liable:

...

Even before maturity (1) if there has been refusal of acceptance;....”

อันกำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรอง⁵⁷ ซึ่งจำกัดเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรองต้องพิจารณาตามมาตรา 20 และมาตรา 21 ดังนี้

มาตรา 20 “ตัวแลกเงินอาจยื่นให้ผู้จ่ายรับรอง ณ ที่อยู่ของผู้จ่าย เมื่อไรก็ได้จนกว่าตัวถึงกำหนดใช้เงิน โดยผู้ทรงจะเป็นผู้ยื่นเองหรือให้ผู้ที่ครอบครองตัวเป็นผู้ยื่นก็ได้”⁵⁸

มาตรา 21 “ผู้สั่งจ่ายอาจวางข้อกำหนดโดยระบุในตัวแลกเงินว่าต้องยื่นตัวให้รับรองโดยจะกำหนดเวลาขึ้นหรือไม่ก็ได้

ผู้สั่งจ่ายอาจวางข้อกำหนดในตัวแลกเงินสั่งห้ามยื่นตัวเพื่อรับรองก็ได้ เว้นแต่กรณีของภูมิลาเนาตัวแลกเงิน หรือเป็นตัวแลกเงินอันสั่งให้ใช้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่งนับแต่ได้เห็น

ผู้สั่งจ่ายจะกำหนดเงื่อนไขโดยห้ามยื่นตัวให้รับรองก่อนถึงวันที่กำหนดก็ได้

ผู้สลักหลังวางข้อกำหนดโดยระบุในตัวแลกเงินว่าต้องยื่นตัวให้รับรอง โดยจะกำหนดเวลาขึ้นหรือไม่ก็ได้ เว้นแต่ผู้สั่งจ่ายสั่งห้ามยื่นตัวให้รับรอง”⁵⁹

---

⁵⁷ Hague Convention 1912, Article 43 paragraph 3

“Protest for non-acceptance must be made within the time fixed for presentment for acceptance...”

⁵⁸ Hague Convention 1912, Article 20

“A bill of exchange may, until maturity, be presented for acceptance to the drawee, at the place of his domicile by the holder or by a mere custodian of such bill.

⁵⁹ Hague Convention 1912, Article 21

“The drawer may stipulate in any bill of exchange that it must be presented for acceptance, with or without fixing a time limit.

He may forbid presentment for acceptance in the bill of exchange, except in the case of a domiciled bill of exchange or a bill drawn payable at a certain time after sight.

He may also stipulate that presentment for acceptance shall not take place before a certain date.

Any indorser may stipulate that a bill must be presented for acceptance, with or without fixing a time limit, unless it has been declared by the drawer not subject to acceptance.

จากมาตรา 20 และมาตรา 21 จะเห็นได้ว่ากำหนดเวลาการทำคำคัดค้านการไม่รับรองตั๋วแลกเงินตามอนุสัญญาเฮก ค.ศ. 1912 ต้องทำภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

1) กรณีตั๋วแลกเงินที่ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังไม่ได้กำหนดให้ยื่นตั๋วแลกเงินเพื่อรับรอง การยื่นตั๋วให้ผู้จ่ายรับรองเป็นสิทธิของผู้ทรงที่จะยื่นตั๋วให้รับรองหรือไม่ก็ได้ตามที่ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 20 หากผู้ทรงต้องการยื่นให้ผู้จ่ายรับรองก็ต้องยื่นให้รับรอง ณ ที่อยู่ของผู้จ่าย โดยผู้ทรงจะเป็นคนยื่นตัวเองหรือให้ผู้ที่มีตัวอยู่ในความครอบครองเป็นผู้ยื่นก็ได้ และผู้ทรงจะยื่นตั๋วแลกเงินให้ผู้จ่ายรับรองเมื่อไหร่ก็ได้จนกว่าตั๋วแลกเงินจะถึงกำหนดใช้เงิน ซึ่งเรื่องวันกำหนดใช้เงินนั้นได้บัญญัติไว้ในมาตรา 32-36 ฉะนั้น หากผู้ทรงยื่นตั๋วแลกเงินให้ผู้จ่ายรับรองก่อนตั๋วแลกเงินถึงกำหนดใช้เงินแล้วผู้จ่ายปฏิเสธไม่ยอมรับรับรองตัวนั้น ผู้ทรงก็มีสิทธิทำคำคัดค้านได้การไม่รับรองได้จนกว่าตั๋วจะถึงกำหนดใช้เงิน

2) ตั๋วแลกเงินที่ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังกำหนดให้ผู้ทรงต้องยื่นตั๋วเพื่อรับรองภายในจำกัดเวลาที่กำหนดไว้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 21 วรรคหนึ่งผู้ทรงมีหน้าที่ต้องยื่นตั๋วให้รับรองภายในจำกัดเวลาที่ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังกำหนดเอาไว้ หากผู้ทรงยื่นตั๋วให้รับรองภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้แล้วผู้จ่ายปฏิเสธไม่ยอมรับรับรอง ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองภายในจำกัดเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการยื่นตั๋วให้ผู้จ่ายรับรองตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง

3) ตั๋วแลกเงินที่ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังระบุให้ผู้ทรงต้องยื่นตั๋วเพื่อรับรองแต่ไม่ได้จำกัดเวลาเอาไว้ตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง ผู้ทรงต้องยื่นตั๋วให้รับรองโดยจะยื่นเมื่อไหร่ก็ได้จนกว่าตั๋วจะถึงกำหนดใช้เงิน หากผู้จ่ายปฏิเสธไม่ยอมรับรับรองผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองในจำกัดเวลาการยื่นตั๋วให้รับรองดังกล่าว

4) ตั๋วแลกเงินสั่งจ่ายภายหลังได้เห็นต้องยื่นตั๋วให้ผู้จ่ายรับรองภายใน 6 เดือนนับแต่วันออกตั๋วหรือภายในเวลาช้าเร็วกว่านั้นตามแต่ผู้สั่งจ่ายกำหนดตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 22⁶⁰ หากผู้จ่ายไม่รับรองผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองภายในจำกัดเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการยื่นตั๋วให้ผู้จ่ายรับรอง

⁶⁰ Hague Convention 1912, Article 22

“Bill of exchange payable a certain time after sight must be presented for acceptance within six months from their date. The drawer may shorten such period or stipulate for a longer one.

อย่างไรก็ตาม ถ้าผู้จ่ายเรียกให้ผู้ทรงยื่นตัวอีกเป็นครั้งที่สองในวันรุ่งขึ้น (มาตรา 23 วรรคสอง⁶¹) หากผู้ทรงได้ยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองครั้งแรกในวันสุดท้ายของจำกัดเวลาในการยื่นตัวให้รับรอง ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านในวันรุ่งขึ้นจากการยื่นตัวครั้งแรก

2. ผลของการไม่ทำคำคัดค้าน

หากผู้ทรงไม่ทำคำคัดค้านการไม่รับรองจนจำกัดเวลาในการทำคำคัดค้านได้ล่วงพ้นไป ผู้ทรงย่อมสิ้นสิทธิไต่เบี่ยเอาแก่ผู้สั่งจ่าย ผู้สลับหลังและคู่สัญญาที่ต้องรับผิด เว้นแต่ผู้รับรอง (ถ้ามี) ดังที่มาตรา 52 วรรคแรก⁶² กำหนดไว้ว่าหลังจากจำกัดเวลาอันกำหนดไว้สิ้นสุดลงเพื่อการทำคำคัดค้านการไม่รับรองหรือไม่ใช้เงิน ผู้ทรงจะเสียสิทธิไต่เบี่ยต่อบรรดาผู้สลับหลัง ผู้สั่งจ่าย และคู่สัญญาอื่น ๆ ผู้ต้องรับผิด เว้นแต่ผู้รับรอง

2.3.2 อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1930

อนุสัญญาเจนีวาที่เกี่ยวกับกฎหมายเอกรูปสำหรับตัวแลกเงินและตัวสัญญาใช้เงิน ค.ศ. 1930 (Convention Providing a Uniform Law for Bills of Exchange and Promissory Notes 1930) ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการทำคำคัดค้านตัวเงินไว้ในลักษณะเดียวกับอนุสัญญาเฮก ค.ศ. 1912 แต่มีรายละเอียดแตกต่างกัน กล่าวคือ

ในกรณีที่ตัวแลกเงินได้ถูกปฏิเสธการรับรองไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ผู้ทรงสามารถใช้สิทธิไต่เบี่ยเอาจากผู้สั่งจ่าย ผู้สลับหลัง หรือคู่สัญญาอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดตามตัวได้ก่อนตัวถึง

⁶¹ Hague Convention 1912, Article 23 paragraph 2

“The drawee may require that a second presentment be made to him on the day following the first. The interested parties shall not be allowed to set up that such request has not been granted unless such fact is mentioned in the protest.

⁶² Hague Convention 1912, Article 52 paragraph 1

”After the expiration of the time limited fixed...for the drawing up of a protest for non acceptance or non-payment,...the holder shall lost his right of recourse against the indorsers, the drawer, and the other parties liable except the acceptor”

กำหนดใช้เงิน โดยผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านดังที่มาตรา 44 วรรคแรกกำหนดว่าการปฏิเสธการรับรอง...ต้องทำหลักฐานโดยพฤติการณ์ที่เชื่อถือได้ (คำคัดค้านการไม่รับรอง)⁶³

1. กำหนดเวลาการทำคำคัดค้าน

คำคัดค้านการไม่รับรองต้องทำภายในจำกัดเวลาอันกำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรอง⁶⁴ กำหนดเวลาในการยื่นตัวให้รับรองพิจารณาได้ตามมาตรา 21 และมาตรา 22 กล่าวคือ

มาตรา 21 “จนกว่าตัวจะถึงกำหนดใช้เงิน ตัวแลกเงินอาจยื่นให้ผู้จ่ายเพื่อรับรอง ณ ที่อยู่ของผู้จ่าย โดยผู้ทรงหรือบุคคลที่มีตัวอยู่ในความครอบครองเป็นผู้ยื่นให้รับรองก็ได้”⁶⁵

มาตรา 22 “ในตัวแลกเงิน ผู้สั่งจ่ายอาจวางข้อกำหนดว่าต้องยื่นตัวเพื่อให้รับรองโดยอาจจำกัดเวลาหรือไม่จำกัดเวลาเพื่อยื่นตัวก็ได้

ผู้สั่งจ่ายอาจห้ามยื่นตัวเพื่อรับรอง เว้นแต่กรณีที่มีการจ่ายเงินตามตัวทำ ณ ที่อยู่ของบุคคลที่สาม หรือสถานที่อื่นนอกเหนือจากที่อยู่ของผู้จ่าย หรือตัวสั่งจ่ายภายหลังได้เห็น

ผู้สั่งจ่ายอาจวางข้อกำหนดว่าการยื่นตัวเพื่อรับรองไม่สามารถทำได้ก่อนถึงกำหนดวันใดวันหนึ่ง

เว้นแต่ผู้สั่งจ่ายห้ามการรับรอง บรรดาผู้สลักหลังอาจวางข้อกำหนดให้ยื่นตัวเพื่อรับรองโดยจำกัดเวลาหรือไม่ก็ได้”⁶⁶

---

⁶³ Geneva Convention 1930, Article 44 paragraph 1

“Default of acceptance or on payment must be evidenced by an authentic act (protest for non-acceptance or non-payment).”

⁶⁴ Geneva Convention 1930, Article 44 paragraph 2

“Protest for non-acceptance must be made within the limit of time fixed for presentment for acceptance...”

⁶⁵ Geneva Convention 1930, Article 21

“Until maturity, a bill of exchange may be presented to the drawee for acceptance at his domicile either by the holder or by a person who is merely in possession of the bill.”

⁶⁶ Geneva Convention 1930, Article 22

“In any bill of exchange, the drawer may stipulate that it shall be presented for acceptance with or without fixing a limit of time for presentment.

จากมาตรา 21 และมาตรา 22 จะเห็นได้ว่ากำหนดเวลาการทำคำคัดค้านการไม่รับรองตั๋วแลกเงินตามอนุสัญญาเฮก ค.ศ. 1912 ต้องทำภายในจำกัดเวลาที่กำหนดดังต่อไปนี้

1) กรณีที่ไม่ได้กำหนดให้ผู้ทรงต้องยื่นตั๋วให้รับรอง ผู้ทรงยอมสามารถยื่นตั๋วให้ผู้จ่ายรับรองหรือไม่ก็ได้จนกว่าตั๋วถึงกำหนดใช้เงินดังที่ระบุไว้ในมาตรา 21 ซึ่งกำหนดเวลาใช้เงินต้องพิจารณาตามประเภทของตั๋วตามมาตรา 33 ถึง 35 เมื่อผู้ทรงยื่นตั๋วให้ผู้จ่ายรับรอง แต่ผู้จ่ายบอกปิดไม่รับรองผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านภายในจำกัดเวลาเพื่อการยื่นตั๋วให้รับรอง

2) กรณีที่ผู้จ่ายหรือผู้สลักหลังวางข้อกำหนดในการยื่นตั๋วให้รับรองโดยจำกัดเวลา การยื่นตั๋วเอาไว้ตามมาตรา 22 วรรคแรกผู้ทรงมีหน้าที่ต้องยื่นตั๋วให้รับรองตามที่ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังกำหนด เมื่อผู้ทรงนำตั๋วไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรองแต่ถูกบอกปิดไม่รับรอง ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองภายในจำกัดเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการยื่นตั๋วให้รับรองดังกล่าว

3) ตั๋วแลกเงินที่ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังระบุให้ผู้ทรงต้องยื่นตั๋วเพื่อรับรองแต่ไม่ได้จำกัดเวลาเอาไว้ตามมาตรา 22 วรรคแรก ผู้ทรงต้องยื่นตั๋วให้รับรองโดยจะยื่นเมื่อไหร่ก็ได้ จนกว่าตั๋วจะถึงกำหนดใช้เงิน หากผู้จ่ายปฏิเสธไม่ยอมรับรับรองผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองในจำกัดเวลาที่กำหนดไว้

4) ตั๋วแลกเงินสั่งจ่ายภายหลังได้เห็นต้องยื่นตั๋วให้ผู้จ่ายรับรองภายใน 1 ปีนับแต่วันออกตั๋ว ผู้สั่งจ่ายอาจลดหรือขยายระยะเวลานี้ได้ อีกทั้งผู้สลักหลังอาจลดระยะเวลาที่กำหนดนี้ได้เช่นกัน (มาตรา 23⁶⁷) และหากผู้จ่ายปฏิเสธการรับรองตั๋วแลกเงิน ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองภายในจำกัดเวลาที่กำหนดไว้

Except in the case of a bill payable at the address of a third party or in a locality other than that of the domicile of the drawee, or, except in the case of a bill drawn payable at a fixed period after sight, the drawer may prohibit presentment for acceptance.

He may also stipulate that presentment for acceptance shall not take place before a named date.

Unless the drawer has prohibited acceptance, every endorser may stipulate that the bill shall be presented for acceptance, with or without fixing a limit of time for presentment.”

⁶⁷ Geneva Convention 1930, Article 23

ดังนั้น คำคัดค้านการไม่รับรองผู้ทรงต้องทำภายในจำกัดเวลาอันกำหนดไว้เพื่อการยื่น
 ตัวให้รับรองตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น และถ้ามีกรณีดังที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 24 วรรค 1⁶⁸ คือ
 ผู้จ่ายเรียกให้ผู้ทรงนำตัวมายื่นเพื่อรับรองเป็นครั้งที่ 2 ในวันรุ่งขึ้น หากการยื่นครั้งแรกผู้ทรงได้นำ
 ตัวมายื่นในวันสุดท้ายของจำกัดเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการรับรอง ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านในวันรุ่งขึ้น
 (มาตรา 44 วรรคสอง⁶⁹)

2. ผลของการไม่ทำคำคัดค้าน

หากผู้ทรงไม่ได้ทำคำคัดค้านการไม่รับรองภายในจำกัดเวลาที่กฎหมายกำหนด ผู้ทรง
 ย่อมสิ้นสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ผู้สลักหลัง ผู้สั่งจ่าย และคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบ เว้นแต่ผู้รับรอง (ถ้ามี)
 ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53 ว่า “หลังจากสิ้นสุดเวลาอันกำหนดไว้... เพื่อการทำคำคัดค้านการไม่
 รับรอง... ผู้ทรงสิ้นสิทธิไล่เบี้ยต่อบรรดาผู้สลักหลัง ผู้สั่งจ่าย และคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบ เว้นแต่ผู้
 รับรอง”⁷⁰

“Bills of exchange payable at a fixed period after sight must be presented for acceptance within one year of their date. The drawer may abridge or extend this period. These periods may be abridged by the endorsers.”

⁶⁸ Geneva Convention 1930, Article 24

“The drawee may demand that a bill shall be presented to him a second time on the day after the first presentment...”

⁶⁹ Geneva Convention 1930, Article 44 paragraph 2

“...If in the case contemplated by Article 24, paragraph 1, the first presentment takes place on the last day of that time, the protest may nevertheless be drawn up on the next day.”

⁷⁰ Geneva Convention 1930, Article 53

“After the expiration of the limits of time fixed:

For the presentment of a bill of exchange drawn at sight or at a fixed period after sight;

For drawing up the protest for non-acceptance or non-payment;

2.3.3 อนุสัญญาเวียนนา ค.ศ. 1988

ตามอนุสัญญาว่าด้วยตั๋วแลกเงินระหว่างประเทศ และตั๋วสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ (UNCITRAL Convention on International Bills of Exchange and International Promissory Notes, 1988) หรืออนุสัญญาเวียนนา ค.ศ. 1988 เมื่อตั๋วแลกเงินระหว่างประเทศขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรองอันทำให้ผู้ทรงสิทธิไล่เบี้ยตามตัวได้นั้น ผู้ทรงมีหน้าที่ทำคำคัดค้านก่อนการใช้สิทธิไล่เบี้ยดังที่มาตรา 59 วางหลักว่า เมื่อตัวเงินขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรอง... ผู้ทรงสามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยได้หลังจากได้ทำคำคัดค้านการขาดความเชื่อถือตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 60 ถึง 62⁷¹ ทั้งนี้การทำคำคัดค้านต้องทำ ณ สถานที่ที่ตั๋วแลกเงินขาดความเชื่อถือและต้องทำโดยผู้มีอำนาจตามกฎหมายของที่นั้นซึ่งรายละเอียดของคำคัดค้านได้บัญญัติไว้ในมาตรา 60⁷²

For presentment for payment in the case of a stipulation retour sans frais, the holder loses his rights of recourse against the endorsers, against the drawer and against the other parties liable, with the exception of the acceptor.

In default of presentment for acceptance within the limit of time stipulated by the drawer, the holder loses his right of recourse for non-payment, as well as for non-acceptance, unless it appears from the terms of the stipulation that the drawer only meant to release himself from the guarantee of acceptance.

If the stipulation for a limit of time for presentment is contained in an endorsement, the endorser alone can avail himself of it”

⁷¹ Vienna Convention 1988, Article 59

“If an instrument is dishonoured by non-acceptance or ....., the holder may exercise a right of recourse only after the instrument has been duly protested for dishonour in accordance with the provisions of articles'60 to'62”

⁷² Vienna Convention 1988, Article 60

1. A protest is a statement of dishonour drawn up at the place where the instrument has been dishonoured and signed and dated by a person authorized in that respect by the law of that place. The statement must specify:

(a) The person at whose request the instrument is protested;

1. กำหนดเวลาการทำคำคัดค้าน

อนุสัญญาเวียนนา ค.ศ. 1988 ได้กำหนดให้การทำคำคัดค้านตัวแลกเงินที่ขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรอง ผู้ทรงจะต้องทำคำคัดค้านในวันที่ตัวขาดความเชื่อถือ หรือวันใดวันหนึ่งภายใน 4 วันทำการนับถัดจากวันที่ตัวขาดความเชื่อถือตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 61⁷³ ซึ่งวันที่ตัวขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรองต้องพิจารณาตามมาตรา 54⁷⁴ โดยตัวแลกเงินที่ถือว่าขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรองมีดังนี้

(b) The place of protest;

(c) The demand made and the answer given, if any, or the fact that the drawee or the acceptor or the maker could not be found.

2. A protest may be made:

(a) On the instrument or on a slip affixed thereto ("allonge"); or

(b) As a separate document, in which case it must clearly identify the instrument that has been dishonoured.

3. Unless the instrument stipulates that protest must be made, a protest may be replaced by a declaration written on the instrument and signed and dated by the drawee or the acceptor or the maker, or, in the case of an instrument domiciled with a named person for payment, by that named person; the declaration must be to the effect that acceptance or payment is refused.

4. A declaration made in accordance with paragraph 3 of this article is a protest for the purpose of this Convention."

⁷³ Vienna Convention 1988, Article 61

"Protest for dishonour of an instrument by non-acceptance or by non-payment must be made on the day on which the instrument is dishonoured or on one of the four business days which follow."

⁷⁴ Vienna Convention 1988, Article 59

1. A bill is considered to be dishonoured by non-acceptance:

(a) If the drawee, upon due presentment, expressly refuses to accept the bill or acceptance cannot be obtained with reasonable diligence or if the holder cannot obtain the acceptance to which he is entitled under this Convention;

- 1) เมื่อมีการยื่นตัวให้รับรอง ผู้จ่ายปฏิเสธการรับรองตัวโดยชัดแจ้ง หรือเมื่อได้ใช้ความพยายามตามควรแล้วไม่ได้รับการรับรอง หรือถ้าผู้ทรงไม่ได้รับการรับรองตามสิทธิที่มีภายใต้อนุสัญญาฉบับนี้
- 2) ถ้าการยื่นตัวเพื่อรับรองได้ถูกยกเว้นตามบทบัญญัติมาตรา 52⁷⁵ เว้นแต่ตัวจะได้

(b) If presentment for acceptance is dispensed with pursuant to article 52, unless the bill is in fact accepted.

2. (a) If a bill is dishonoured by non-acceptance in accordance with paragraph 1 (a) of this article, the holder may exercise an immediate right of recourse against the drawer, the endorsers and their guarantors, subject to the provisions of article 59.

(b) If a bill is dishonoured by non-acceptance in accordance with paragraph 1 (b) of this article, the holder may exercise an immediate right of recourse against the drawer, the endorsers and their guarantors.

(c) If a bill is dishonoured by non-acceptance in accordance with paragraph 1 of this article, the holder may claim payment from the guarantor of the drawee upon any necessary protest.

3. If a bill payable on demand is presented for acceptance, but acceptance is refused, it is not considered to be dishonoured by non-acceptance.”

⁷⁵ Vienna Convention 1988, Article 52

“1. A necessary or optional presentment for acceptance is dispensed with if:

(a) The drawee is dead, or no longer has the power freely to deal with his assets by reason of his insolvency, or is a fictitious person, or is a person not having capacity to incur liability on the instrument as an acceptor; or

(b) The drawee is a corporation, partnership, association or other legal entity which has ceased to exist.

2. A necessary presentment for acceptance is dispensed with if:

ถูกรับรองตามความเป็นจริง

เมื่อตัวขาดความเชื่อถือเพราะผู้จ่ายปฏิเสธการรับรองตัวโดยชัดแจ้ง หรือเมื่อได้ใช้ความพยายามตามควรแล้วไม่ได้รับการรับรอง หรือถ้าผู้ทรงไม่ได้รับการรับรองตามสิทธิที่มีภายใต้อนุสัญญาฉบับนี้ ผู้ทรงมีสิทธิไล่เบี่ยเอาแก่ผู้สั่งจ่าย ผู้สลักหลัง และผู้ค้ำประกันของบุคคลเหล่านี้ได้ทันที ดังนั้นเมื่อตัวขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรองผู้ทรงจะใช้สิทธิไล่เบี่ยได้ก็ต่อเมื่อได้ทำคำคัดค้านการไม่รับรองในวันที่ตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือเรียบร้อยแล้ว

กรณีที่ยื่นตัวแลกเงินให้รับรองได้รับการยกเว้น ผู้ทรงสามารถใช้สิทธิไล่เบี่ยเอาแก่ผู้สั่งจ่าย ผู้สลักหลัง และผู้ค้ำประกันของบุคคลเหล่านี้ได้ทันที

2. ผลของการไม่ทำคำคัดค้าน

กรณีที่ตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรอง ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้าน หากผู้ทรงไม่ทำคำคัดค้านส่งผลให้ผู้สั่งจ่าย ผู้สลักหลัง และผู้ค้ำประกันของบุคคลดังกล่าวหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ⁷⁶

(a) A bill is payable on a fixed date, and presentment for acceptance cannot be effected before or on that date due to circumstances which are beyond the control of the holder and which he could neither avoid nor overcome; or

(b) A bill is payable at a fixed period after sight, and presentment for acceptance cannot be effected within one year of its date due to circumstances which are beyond the control of the holder and which he could neither avoid nor overcome.

3. Subject to paragraphs`1 and`2 of this article, delay in a necessary presentment for acceptance is excused, but presentment for acceptance is not dispensed with, if the bill is drawn with a stipulation that it must be presented for acceptance within a stated time-limit, and the delay in presentment for acceptance is caused by circumstances which are beyond the control of the holder and which he could neither avoid nor overcome. When the cause of the delay ceases to operate, presentment must be made with reasonable diligence.”

⁷⁶ Vienna Convention 1988, Article 63 subdivision 1

“If an instrument which must be protested for non-acceptance ... is not duly protested, the drawer, the endorsers and their guarantors are not liable on it”

เมื่อได้พิจารณาหลักกฎหมายตัวแลกเปลี่ยนของประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำคำ
 คัดค้านแล้วจะเห็นได้ว่า ความแตกต่างระหว่างระบบคอมมอนลอว์และระบบซิวิลลอว์ที่เห็นได้
 ชัดเจนคือ เรื่องประเภทของตัวแลกเปลี่ยนที่ต้องทำคำคัดค้าน ซึ่งตามกฎหมายของอังกฤษได้
 กำหนดให้ต้องทำคำคัดค้านเฉพาะตัวแลกเปลี่ยนนอกประเทศขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรอง ส่วน
 ตัวเงินในประเทศเมื่อตัวขาดความเชื่อถือกฎหมายไม่ได้บังคับให้ต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองแต่
 อย่างใด ผู้ทรงเพียงแต่มีหน้าที่ต้องให้คำบอกกล่าวการขาดความเชื่อถือเท่านั้น แต่หากต้องการทำ
 คำคัดค้านตัวแลกเปลี่ยนในประเทศที่ขาดความเชื่อถือกฎหมายก็ให้สิทธิผู้ทรงสามารถทำได้ ส่วน
 กฎหมายของฝรั่งเศส กฎหมายของเยอรมัน อนุสัญญาเฮก และอนุสัญญาเจนีวา กำหนดให้ตัวแลก
 เงินทั้งในประเทศและนอกประเทศเมื่อขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรองต้องทำคำคัดค้านการไม่
 รับรองดังกล่าว

สำหรับกำหนดเวลาการทำคำคัดค้านการไม่รับรองนั้น ตามกฎหมายของอังกฤษและ
 อนุสัญญาเวียนนาได้กำหนดให้ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านเมื่อตัวขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรอง แต่
 รายละเอียดในการทำคำคัดค้านนั้นก็แตกต่างกันออกไป ในส่วนกฎหมายตัวเงินของสหรัฐอเมริกา
 นั้นคำคัดค้านเป็นแค่หลักฐานที่แสดงว่าตัวขาดความเชื่อถือทั้งนี้ผู้ทรงจะทำคำคัดค้านหรือไม่ก็ได้
 แต่หากผู้ทรงประสงค์ใช้คำคัดค้านเพื่อเป็นการบอกกล่าวการขาดความเชื่อถือของตัวเงิน ผู้ทรงก็
 ต้องทำคำคัดค้านเมื่อตัวเงินขาดความเชื่อถือ

ส่วนกำหนดเวลาการทำคำคัดค้านตามกฎหมายฝรั่งเศส อนุสัญญาเฮก และ
 อนุสัญญาเจนีวานั้นได้บัญญัติให้การทำคำคัดค้านการไม่รับรองต้องทำภายในจำกัดเวลาที่
 กำหนดไว้ให้ยื่นตัวให้รับรอง

ในเรื่องผลของการไม่ทำคำคัดค้านการไม่รับรองภายในกำหนดเวลานั้น ตาม
 กฎหมายของอังกฤษ กฎหมายของฝรั่งเศส กฎหมายของเยอรมัน อนุสัญญาเฮก อนุสัญญาเจนีวา
 และเวียนนาได้บัญญัติถึงผลของการไม่ทำคำคัดค้านเอาไว้เช่นเดียวกัน คือ ทำให้ผู้ทรงสิ้นสิทธิไต่
 เบี้ยเอาแก่ผู้ส่งจ่าย ผู้สลักหลัง และลูกหนี้อื่น ๆ ตามตัวแลกเปลี่ยน เว้นแต่ผู้รับรอง (ถ้ามี)

2. หลักกฎหมายไทย

2.1 ที่มาของกฎหมาย

เนื่องจากการร่างกฎหมายตัวเงินของไทยนั้นได้รับอิทธิพลจากกฎหมายต่างประเทศ ทั้งสองระบบ กล่าวคือ จากกฎหมายของประเทศในระบบซีวิลลอว์ เช่น เยอรมัน ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และสวิสเซอร์แลนด์ และจากระบบคอมมอนลอว์ เช่น อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ยังได้รับอิทธิพลจากกฎหมายเอกรูปแห่งอนุสัญญาเฮกอีกด้วย⁷⁷ ดังนั้นจึงทำให้กฎหมายตัวเงินของไทยเป็นระบบผสมระหว่างระบบซีวิลลอว์ของยุโรปและระบบคอมมอนลอว์⁷⁸ รวมถึงอนุสัญญาเฮกซึ่งมีอิทธิพลต่อการร่างกฎหมายตัวเงินของไทย เพราะในขณะที่ร่างกฎหมายตัวเงินของไทยนั้น เป็นช่วงเดียวกันกับที่มีการร่างอนุสัญญาเฮก

2.2 การทำคำคัดค้านกรณีผู้จ่ายไม่รับรองตัวแลกเงินตามกฎหมายไทย

ตัวแลกเงิน (Bill Of Exchange) เป็นตัวเงินประเภทหนึ่งที่น่ามาใช้เป็นสื่อกลางในการชำระหนี้แทนเงินสด มีรูปแบบและวิวัฒนาการจากการใช้เพื่อประโยชน์ในการชำระหนี้ต่างเมือง⁷⁹ เนื่องจากตัวแลกเงินเป็นตราสารที่เกี่ยวข้องกับสัญญา ตั้งแต่การเกิด สิทธิ หน้าที่ และความสัมพันธ์อื่น ๆ ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง⁸⁰ ดังนั้น บุคคลที่จะเข้ามาเป็นคู่สัญญาในตัวได้ต้อง ต้องมีการแสดงเจตนาที่จะผูกพันตามตัวเงินนั้น ซึ่งตามมาตรา 908 ได้บัญญัติว่า “อันว่าตัวแลกเงินนั้น คือหนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้สั่งจ่าย สั่งบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้จ่าย ให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งแก่บุคคลคนหนึ่ง หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลคนหนึ่งซึ่งเรียกว่าผู้รับเงิน” ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าในเบื้องต้นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัวแลกเงินมีสามฝ่ายตามที่ระบุไว้ในมาตรา 908

⁷⁷ เสาวนีย์ อัครโรจน์, “การโอนสิทธิตามตัวเงิน: ศึกษาในเชิงประวัติศาสตร์และ พัฒนาการของกฎหมาย,” (วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544), น.176.

⁷⁸ เสาวนีย์ อัครโรจน์, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 51*, น. 7.

⁷⁹ สมพงษ์ คงเจริญ, “การสลักหลังตัวเงินที่ขาดความเชื่อถือ,” (วิทยานิพนธ์ มหาลัยบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547), น.30.

⁸⁰ เสาวนีย์ อัครโรจน์, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 51*, น. 17.

คือ ผู้ส่งจ่าย ผู้จ่าย และผู้รับเงิน แต่เฉพาะผู้ส่งจ่ายกับผู้รับเงินเท่านั้นที่มีนิติสัมพันธ์กันตามกฎหมายในฐานะเจ้าหนี้และลูกหนี้ ส่วนผู้จ่ายซึ่งมีชื่ออยู่ในตัวแลกเงินยังเป็นบุคคลภายนอกสัญญาและยังไม่ต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงตัวเงินแต่อย่างใดจนกว่าผู้จ่ายจะได้แสดงเจตนาผูกพันตนโดยลงลายมือชื่อในตัวแลกเงินและรับรองว่าตนจะจ่ายเงินให้ผู้ทรงตามคำสั่งของผู้ส่งจ่าย ดังนั้นในตัวแลกเงินใดที่ยังไม่มีลายมือชื่อผู้จ่ายทำการรับรอง เมื่อตัวถึงกำหนดและผู้ทรงนำตัวไปยื่นให้ผู้จ่ายใช้เงิน หากผู้จ่ายปฏิเสธการใช้เงินผู้ทรงจะมาเรียกให้ผู้จ่ายรับผิดชอบตามตัวเงินไม่ได้ เพราะผู้จ่ายยังเป็นบุคคลภายนอกสัญญาตัวเงินอยู่ ผู้ทรงต้องเรียกเอาจากผู้ส่งจ่ายซึ่งเป็นลูกหนี้ของผู้ทรงเอง⁸¹

ด้วยเหตุที่ผู้จ่ายเป็นบุคคลภายนอกยังไม่ได้เข้ามาผูกพันตามตัวแลกเงิน⁸² และผู้ทรงก็ไม่อาจทราบได้เลยว่าหากตัวถึงกำหนดผู้จ่ายยินดีที่จะใช้เงินให้แก่ตนเมื่อตัวถึงกำหนดชำระหรือไม่ จึงอาจทำให้ผู้ทรงไม่สามารถเรียกให้ผู้จ่ายรับผิดชอบตามเนื้อความในตัวแลกเงินได้ ดังนั้นจึงมีวิธีการตามตัวแลกเงินขึ้นเรียกว่า “การรับรอง” (Acceptance) ซึ่งการรับรองนั้นทำได้โดยให้ผู้ทรงนำตัวแลกเงินไปยื่นต่อผู้จ่ายก่อนถึงกำหนดเวลาใช้เงิน เพื่อให้ผู้จ่ายพิเคราะห์ดูว่าตนยินดีที่จะใช้เงินให้แก่ผู้ทรงเมื่อตัวถึงกำหนดหรือไม่⁸³ หากผู้จ่ายแสดงเจตนาที่จะใช้เงินตามตัวเมื่อตัวถึงกำหนดทำให้ผู้จ่ายเข้ามาเป็นคู่สัญญาในตัวแลกเงินแล้วมีผลให้ผู้จ่ายมีฐานะเป็นผู้รับรอง ฉะนั้นความรับผิดชอบตามตัวของผู้จ่ายเกิดขึ้นเพราะผู้จ่ายได้แสดงเจตนาผูกพันตนโดยลงลายมือชื่อในตัวพร้อมกับรับรองว่าจะจ่ายเงินตามตัวให้แก่ผู้ทรงตามคำสั่งของผู้ส่งจ่าย ในทางตรงข้ามหากผู้ทรงนำตัวไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรองโดยชอบแล้วแต่ผู้จ่ายปฏิเสธไม่ยอมรับรับรองก็เท่ากับว่าผู้จ่ายไม่ยอมผูกพันตนเป็นคู่สัญญาในตัวซึ่งถือเป็นการปฏิเสธไม่ยอมใช้เงินตามคำสั่งของผู้ส่งจ่าย การที่ผู้จ่ายไม่ยอมรับรับรองตัวแลกเงินนั้นส่งผลให้ตัวขาดความน่าเชื่อถือ ทั้งนี้ผู้ทรงต้องดำเนินการตามวิธีที่กฎหมายกำหนด คือต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองเพื่อให้ตนสามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยลูกหนี้อื่น ๆ ที่เป็นคู่สัญญาตามตัวแลกเงินให้รับผิดชอบได้

กรณีผู้จ่ายไม่รับรองตัวแลกเงิน ผู้ทรงตัวต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองก่อนการใช้สิทธิไล่เบี้ยเนื่องจากเป็นเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้ทรงต้องทำเมื่อตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ส่งจ่ายจะวางข้อกำหนดลดละหน้าที่ในการทำคำคัดค้านของผู้

⁸¹ ไพฑูรย์ คงสมบุญ, คำอธิบายกฎหมายลักษณะตัวเงิน, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2550), น. 206.

⁸² สหณ รัตน์ไพจิตร, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตัวเงิน, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543), น. 150.

⁸³ เพ็งอ้าง, น. 150.

ทรงซึ่งเป็นการปลดเปลื้องหน้าที่ในการทำคำคัดค้านของผู้ทรงตามมาตรา 915 (2) หรือตัวแลกเงินภายในประเทศที่ผู้จ่ายได้บันทึกลงในตัวแลกเงินเป็นข้อความบอกปิดไม่รับรองหรือไม่ยอมใช้เงินตั้งแต่วันที่บอกปิดและลายมือชื่อผู้จ่ายไว้ด้วยแล้ว ผู้ทรงก็ไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้านตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 965 โคนผู้ทรงสามารถไต่เบี่ยงลูกหนี้ตามตัวได้

เมื่อได้พิจารณาถึงกำหนดเวลาการทำคำคัดค้านตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้วจะเห็นว่า กฎหมายได้กำหนดทั้งสิทธิและหน้าที่ของผู้ทรงในการทำคำคัดค้าน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องพิจารณาถึงสิทธิและหน้าที่ในการทำคำคัดค้านดังนี้

2.2.1 สิทธิในการทำคำคัดค้านกรณีผู้จ่ายไม่รับรองตัวแลกเงิน

2.2.1.1 ผู้มีสิทธิทำคำคัดค้านการไม่รับรอง

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าเมื่อตัวขาดความเชื่อถือเพราะผู้จ่ายไม่รับรอง ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองเพื่อให้ตนสามารถใช้สิทธิไต่เบี่ยงลูกหนี้ทั้งหลายตามตัวแลกเงินได้ แต่การทำคำคัดค้านการไม่รับรองจะทำได้ก็ต่อเมื่อมีการยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองแล้ว ซึ่งโดยปกติแล้วการยื่นตัวแลกเงินให้ผู้จ่ายรับรองผู้ทรงจะยื่นเมื่อไรก็ได้ก่อนตัวถึงกำหนดใช้เงินและถือเป็นสิทธิของผู้ทรงที่จะนำไปยื่นเพื่อให้ผู้จ่ายรับรองหรือไม่ก็ได้ เว้นแต่ในกรณีที่เป็นตัวแลกเงินที่ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังกำหนดให้ผู้ทรงต้องยื่นให้ผู้จ่ายรับรองโดยอาจมีการกำหนดเวลาให้ผู้ทรงยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองหรือไม่ก็ได้ ซึ่งถ้าเป็นตัวประเภทนี้ผู้ทรงต้องยื่นให้ผู้จ่ายรับรองเสมอเพราะถือเป็นหน้าที่ของผู้ทรงที่ต้องยื่นตัวให้รับรอง ส่วนตัวแลกเงินที่ผู้ส่งจ่ายห้ามไม่ให้ผู้ทรงยื่นให้ผู้จ่ายรับรอง ผู้ทรงก็ไม่จำเป็นต้องนำตัวแลกเงินที่มีคำสั่งห้ามของผู้ส่งจ่ายไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรอง หากผู้ทรงฝ่าฝืนคำสั่งของผู้ส่งจ่ายโดยนำตัวแลกเงินที่มีข้อกำหนดห้ามยื่นให้ผู้จ่ายรับรองไปยื่นให้รับรองแล้วผู้จ่ายไม่รับรอง ผู้ทรงจะทำคำคัดค้านเพื่อตนจะใช้สิทธิไต่เบี่ยงก่อนตัวถึงกำหนดไม่ได้ เนื่องจากผู้ทรงได้ฝ่าฝืนคำสั่งของผู้ส่งจ่ายทำให้การยื่นตัวเพื่อรับรองดังกล่าวเป็นการยื่นที่ไม่ชอบ

ทั้งนี้การยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองนั้น ผู้ทรงจะเป็นผู้ยื่นเองหรือจะให้ผู้ที่มีตัวเงินอยู่ในความครอบครองเป็นผู้ยื่นให้ผู้จ่ายรับรองก็ได้ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 927 วรรคแรก การที่กฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีตัวอยู่ในความครอบครองเป็นผู้ยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองได้นั้น ก็เนื่องจากการยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองเป็นแค่การสอบถามว่าผู้จ่ายยินดีจะใช้เงินตามตัวหรือไม่ ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องให้เฉพาะผู้ทรงเท่านั้นที่มีสิทธิยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรอง โดยการยื่นตัวให้รับรองนั้นผู้ทรงต้องยื่นให้ผู้จ่ายเป็นผู้รับรองเท่านั้นจะยื่นให้ผู้อื่นรับรองไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 359/2511

ในการยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองนั้นผู้ทรงมีสิทธิยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองได้ในทันที โดยผู้จ่ายต้องทำการรับรองตัวภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ทรงได้ยื่นตัวให้ผู้จ่ายทำการรับรองตามมาตรา 929⁸⁴ ซึ่งผู้จ่ายมีเวลา 24 ชั่วโมงในการพิจารณาว่าจะรับรองตัวที่ผู้ทรงนำมายื่นหรือไม่ หากผู้จ่ายยอมรับรองตัวผู้จ่ายก็เข้าผูกพันในสัญญาตัวเงินโดยกลายเป็นลูกหนี้ชั้นต้น แต่หากผู้จ่ายปฏิเสธไม่ยอมรับรับรองตัวเงินดังกล่าวหรือผู้จ่ายไม่ยอมรับรับรองภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ทรงยื่นตัวให้รับรองส่งผลให้ตัวขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรอง ผู้ทรงก็ต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองตัวแลกเงินเพื่อให้สามารถใช้สิทธิไต่เบี่ยผู้ส่งจ่าย ผู้สลักหลังและลูกหนี้ชั้นอื่นที่ต้องรับผิดชอบตามตัวเงินนั้นก็ได้

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ตามปกติการยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองเป็นสิทธิของผู้ทรงที่จะทำหรือไม่ก็ได้ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 929 ว่า “ภายในบังคับบทบัญญัติมาตรา 927 ผู้ทรงตัวแลกเงินมีสิทธิที่จะยื่นตัวเงินแก่ผู้จ่ายได้ในทันทีเพื่อให้รับรอง ถ้าและเขาไม่รับรองภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงไซ้ ผู้ทรงก็มีสิทธิที่จะคัดค้าน” ดังนั้น เมื่อมีการยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองตามที่ได้ระบุไว้ในมาตรา 927 แล้วก็เป็นสิทธิของผู้จ่ายที่จะรับรองหรือไม่ก็ได้ แต่หากผู้จ่ายประสงค์จะรับรองตัวแลกเงินที่ผู้ทรงนำมายื่นให้ผู้จ่ายรับรอง ผู้จ่ายต้องทำการรับรองภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่ผู้ทรงนำตัวมายื่นให้ผู้จ่ายรับรอง โดยผู้จ่ายไม่จำเป็นต้องรับรองตัวในทันทีที่ผู้ทรงนำตัวมายื่นให้ผู้จ่ายรับรอง ผู้จ่ายมีเวลา 24 ชั่วโมงที่จะทำการพิจารณาว่าจะรับรองตัวที่ผู้ทรงนำมายื่นให้รับรองหรือไม่ หากผู้จ่ายยินยอมที่จะรับรองโดยการลงลายมือชื่อเพื่อทำการรับรองตัวแลกเงินนั้นแล้วจะส่งผลให้ผู้จ่ายมีสถานะเป็นผู้รับรองที่ต้องผูกพันตามเนื้อความแห่งคำรับรองของตนตามมาตรา 937⁸⁵ “ผู้จ่ายได้ทำการรับรองตัวแลกเงินแล้วย่อมต้องผูกพันในอันจะจ่ายเงินจำนวนที่รับรองตามเนื้อความแห่งคำรับรองของตน” โดยความผูกพันของผู้รับรองนั้นเป็นความผูกพันแบบลูกหนี้ชั้นต้นตามตัวแลกเงิน

ในทางตรงกันข้ามหากผู้จ่ายแสดงเจตนาชัดเจนไม่ยอมรับรับรองตัวแลกเงินซึ่งก็ถือเป็นสิทธิที่ผู้จ่ายสามารถทำได้นั้น การปฏิเสธไม่ยอมรับรับรองตัวแลกเงินของผู้จ่ายดังกล่าวอาจมีการ

⁸⁴ มาตรา 929 ภายในบังคับบทบัญญัติมาตรา 927 ผู้ทรงตัวแลกเงินมีสิทธิที่จะยื่นตัวเงินแก่ผู้จ่ายได้ในทันทีเพื่อให้รับรอง ถ้าและเขาไม่รับรองภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงไซ้ ผู้ทรงก็มีสิทธิที่จะคัดค้าน

⁸⁵ เสาวนีย์ อิศวโรจน์, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 51, น. 186.

แสดงเจตนาโดยชัดแจ้งด้วยบอกปิดไม่ยอมรับรองตัวแลกเงิน เช่น ผู้จ่ายไม่ยอมรับตัวแลกเงินที่ผู้ทรงนำมายื่นให้ผู้จ่ายรับรองพร้อมทั้งปฏิเสธไม่ยอมรับรองตัวแลกเงินฉบับนั้น หรือผู้จ่ายอาจส่งตัวแลกเงินคืนให้ผู้ทรงโดยไม่รับรองตัวแลกเงิน ดังนั้นการปฏิเสธไม่รับรองตัวแลกเงินของผู้จ่ายจะทำได้ด้วยวาจาหรือจะทำได้เป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ ซึ่งการปฏิเสธไม่ยอมรับรองตัวแลกเงินของผู้จ่ายนอกจากการแสดงเจตนาโดยชัดแจ้งแล้ว การที่ผู้จ่ายไม่ยอมรับรองตัวแลกเงินภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่ผู้ทรงนำตัวมายื่นให้ผู้จ่ายรับรอง ผู้ทรงก็สามารถทำคำคัดค้านการไม่รับรองเพื่อให้ตนสามารถใช้สิทธิไล่เบี่ยลูกหนี้ตามตัวแลกเงินนั้นได้ ดังนั้นเมื่อผู้จ่ายไม่ยอมรับรองตัวแลกเงินภายในเวลา 24 ชั่วโมง ผู้ทรงจึงมีสิทธิทำคำคัดค้านการไม่รับรองตามที่ระบุไว้ในมาตรา 929

อย่างไรก็ตามในการยื่นตัวแลกเงินเพื่อรับรองนั้น ผู้ทรงไม่จำเป็นต้องปล่อยตัวนั้นไว้ในมือผู้จ่าย เพราะตัวแลกเงินเป็นหลักฐานสำคัญที่จะใช้ยื่นเพื่อให้ใช้เงินต่อไป การปล่อยตัวไว้ในมือผู้จ่ายอาจไม่ปลอดภัย⁸⁶ ดังนั้นผู้จ่ายจะเรียกให้ผู้ทรงมอบตัวไว้ในมือของตนไม่ได้หากผู้ยื่นตัวไม่ยินยอม (มาตรา 930 วรรคหนึ่ง)

2.2.1.2 กำหนดเวลาการทำคำคัดค้านการไม่รับรอง

เมื่อผู้จ่ายปฏิเสธไม่ยอมรับรองตัวภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่ยื่นตัวให้รับรองทำให้ผู้ทรงมีสิทธิทำคำคัดค้านการไม่รับรอง โดยคำคัดค้านการไม่รับรองจะต้องทำภายในจำกัดเวลาซึ่งกำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้เขารับรอง หรือภายในสามวันต่อแต่นั้นไป ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 960 วรรคสาม ซึ่งสิทธิทำคำคัดค้านของผู้ทรงเกิดขึ้นเมื่อผู้จ่ายแสดงเจตนาชัดแจ้งปฏิเสธไม่ยอมรับตัวแลกเงินหรือผู้จ่ายไม่ยอมรับรองภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่ผู้ทรงยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรอง เมื่อผู้จ่ายไม่รับรองผู้ทรงจึงมีสิทธิทำคำคัดค้านการไม่รับรองเพื่อให้ตนสามารถใช้สิทธิไล่เบี่ยลูกหนี้ตามตัวแลกเงินได้ ซึ่งการคำนวณระยะเวลา 24 ชั่วโมงตามมาตรา 929 นั้นต้องนับตามที่ได้กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 193/2 ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้ “การคำนวณระยะเวลา ให้คำนวณเป็นวัน แต่ถ้ากำหนดเป็นหน่วยเวลาที่สั้นกว่าวัน ก็ให้คำนวณตามหน่วยเวลาที่กำหนดนั้น” และมาตรา 193/3 วรรคแรก บัญญัติว่า “ถ้ากำหนดระยะเวลาเป็นหน่วยเวลาที่สั้นกว่าวัน ให้เริ่มต้นนับในขณะที่เริ่มการนั้น” ตัวอย่างเช่น ผู้ทรงได้ยื่นตัวแลกเงินแก่ผู้จ่ายในวันที่ 15 ตุลาคม 2552 เวลา 9.30 น. ระยะเวลา 24 ชั่วโมงก็เริ่มนับตั้งแต่วันที่นั้น และครบกำหนดในวันที่ 16 ตุลาคม 2552 เวลา 9.30 น. ดังนั้น การนับระยะเวลา 24 ชั่วโมงจึงให้นับตั้งแต่ผู้ทรงได้ยื่น

⁸⁶ อัมพร ฤๅณ ตะกั่วทุ่ง, คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะตัวเงิน.

ให้ผู้จ่ายรับรองตัวแลกเงินจนกระทั่งครบ 24 ชั่วโมง เมื่อผู้จ่ายไม่ยอมรับรับรองตัวแลกเงินผู้ทรงก็มีสิทธิทำคำคัดค้าน

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ผู้ทรงมีสิทธิทำคำคัดค้านการไม่รับรองตัวแลกเงินเมื่อพ้น 24 ชั่วโมงนับแต่วันยื่นตัวให้รับรองและผู้ทรงมีสิทธิทำคำคัดค้านตลอดไปจนถึงวันสุดท้ายซึ่งกฎหมายกำหนดไว้ในการยื่นตัวให้รับรองหรือภายในสามวันต่อแต่นั้นไป⁸⁷ ดังนั้นกรณีนี้ที่ตัวแลกเงินได้กำหนดเวลาไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรอง หากผู้ทรงนำตัวนั้นไปยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองและผู้จ่ายไม่ยอมรับรับรอง ผู้ทรงมีสิทธิทำคำคัดค้านการไม่รับรองได้ตั้งแต่พ้นกำหนด 24 ชั่วโมงนับแต่วันยื่นตัวให้รับรองไปจนกระทั่งถึงวันที่กำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรองหรือภายในสามวันต่อแต่นั้นไป

ตัวอย่าง

ส. ออกตัวแลกเงินเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2552 สั่ง จ. จ่ายเงิน 1,000,000 บาท แก่ ร. ตัวถึงกำหนดในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2552 โดย ส. ลงข้อกำหนดว่า “ต้องยื่นตัวให้ จ. รับรองภายในวันที่ 30 ตุลาคม 2552 ต่อมา ร. สลักหลังโอนตัวให้ ก. ซึ่ง ก. นำตัวแลกเงินไปยื่นให้ จ. รับรองในวันที่ 15 ตุลาคม 2552 แต่ จ. ปฏิเสธโดยไม่ยอมรับรับรองตัวฉบับดังกล่าว ดังนั้น ก. มีสิทธิทำคำคัดค้านการไม่รับรองเมื่อพ้น 24 ชั่วโมงนับแต่ได้ยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 929 คือ ร. มีสิทธิทำคำคัดค้านได้ตั้งแต่วันที่ 16 ตุลาคม 2552 และมีสิทธิทำคำคัดค้านไปจนกระทั่งถึงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2552 เพราะวันที่ 30 ตุลาคม 2552 เป็นจำกัดเวลาที่ ส. กำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรอง และวันที่ 31 ตุลาคม 2552 วันที่ 1,2 พฤศจิกายน 2552 เป็นระยะเวลาสามวันต่อจากจำกัดเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรอง เพราะฉะนั้นผู้ทรงมีสิทธิทำคำคัดค้านได้ถึงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2552 ซึ่งเป็นวันสุดท้ายที่อาจคัดค้านได้

ทั้งนี้จากตัวอย่างข้างต้น หาก ส. ลงข้อกำหนดให้ต้องยื่นตัวให้รับรองภายในวันที่ 29 พฤศจิกายน 2552 และ ก. ได้ยื่นตัวให้รับรองในวันที่ 29 พฤศจิกายน 2552 ซึ่งเป็นวันสุดท้ายที่กำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรอง กรณีเช่นนี้ ก. มีสิทธิทำคำคัดค้านได้เมื่อใด ผู้เขียนเห็นว่า การที่ ก. ยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองในวันสุดท้ายของจำกัดเวลาที่กำหนดไว้สำหรับการยื่นตัวให้รับรองนั้น หากพิจารณาตามมาตรา 929 ก. ต้องรอให้พ้นกำหนด 24 ชั่วโมงเสียก่อนถึงจะมีสิทธิทำคำคัดค้านได้ ฉะนั้น ถ้าผู้จ่ายไม่รับรอง ก. จึงมีสิทธิคัดค้านได้ในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2552 ซึ่งเป็นวันที่ตัวถึงกำหนดใช้เงินแล้ว อย่างไรก็ตาม หาก ก. ประสงค์จะทำคำคัดค้านการไม่รับรองก็สามารถทำได้

⁸⁷ สหชน รัตนไพจิตร, อ่างแล้ว เชิงอรรถที่ 82, น. 147.

เพราะวันที่ 30 พฤศจิกายน 2552 ยังอยู่ในช่วงกำหนดวันที่สามารถทำคำคัดค้านได้เพราะอยู่ภายใน 3 วันหลังจากวันที่เป็นจำกัดเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรอง

ในกรณีที่ตัวแลกเงินไม่ได้จำกัดเวลาไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรอง นี้ผู้ทรงสามารถยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองเมื่อไหร่ก็ได้ก่อนตัวถึงกำหนด หากผู้ทรงนำตัวไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรองก่อนวันถึงกำหนดและผู้จ่ายไม่รับรอง ผู้ทรงก็มีสิทธิทำคำคัดค้านเมื่อพ้น 24 ชั่วโมงนับแต่วันยื่นตัวให้รับรองและผู้ทรงมีสิทธิทำคำคัดค้านตลอดไปจนถึงวันสุดท้ายซึ่งกฎหมายกำหนดไว้ในการยื่นตัวให้รับรองซึ่งเป็นวันก่อนตัวถึงกำหนดใช้เงิน 1 วัน หรือภายในสามวันต่อแต่นั้นไป

ตัวอย่าง

ส. ออกตัวแลกเงินเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2552 สั่ง จ. จ่ายเงิน 1,000,000 บาท แก่ ร. ตัวถึงกำหนดในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2552 โดย ส. ลงข้อกำหนดว่า “ต้องยื่นตัวให้ จ. รับรอง” แต่ไม่ได้จำกัดเวลาไว้ ต่อมา ร. นำตัวแลกเงินไปยื่นให้ จ. รับรองในวันที่ 15 ตุลาคม 2552 แต่ จ. ปฏิเสธโดยไม่ยอมรับรับรองตัว ดังนั้น ก. มีสิทธิทำคำคัดค้านการไม่รับรองเมื่อพ้น 24 ชั่วโมงนับแต่ได้ยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรอง คือ มีสิทธิคัดค้านได้ตั้งแต่วันที่ 16 ตุลาคม 2552 และมีสิทธิทำคำคัดค้านไปจนกระทั่งถึงวันที่ 3 ธันวาคม 2552 เพราะตัวถึงกำหนดวันที่ 30 พฤศจิกายน 2552 ซึ่งวันที่ 29 พฤศจิกายน 2552 เป็นวันสุดท้ายก่อนที่ตัวถึงกำหนดใช้เงิน และวันที่ 1,2,3 ธันวาคม 2552 เป็นระยะเวลาสามวันต่อจากจำกัดเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรอง

อย่างไรก็ตาม หากผู้จ่ายยังไม่พร้อมที่จะรับรองตัวแลกเงินภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่ผู้ทรงยื่นให้ผู้จ่ายรับรองครั้งแรก เช่น ผู้จ่ายต้องใช้เวลาในการพิจารณาเพื่อสืบหาข้อเท็จจริงว่ามีการออกตัวโดยผู้ส่งจ่ายจริงหรือไม่ ผู้จ่ายอาจเรียกให้ผู้ทรงนำตัวแลกเงินมายื่นให้ผู้จ่ายรับรองอีกครั้งเป็นครั้งที่สองในวันรุ่งขึ้นจากวันที่ยื่นครั้งแรกได้ตามมาตรา 930 วรรคสอง “อนึ่ง ผู้จ่ายจะเรียกให้ยื่นตัวแลกเงินแก่ตนอีกเป็นครั้งที่สองในวันรุ่งขึ้นแต่วันที่ยื่นครั้งแรกนั้นก็ได้อีก ท่านห้ามมิให้ผู้ทรงที่มีส่วนได้เสียยกเอาการที่มีได้อันนี้ขึ้นเป็นข้อต่อสู้ เว้นแต่การเรียกนั้นได้ระบุไว้ในคำคัดค้าน” ดังนั้น ถ้ามีการเรียกให้ยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองเป็นครั้งที่สองในวันรุ่งขึ้นกำหนด 24 ชั่วโมงที่กล่าวมาแล้วเปลี่ยนไปเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ยื่นครั้งที่สองนี้และไม่มีโอกาสที่จะผ่อนผันอีกต่อไป⁸⁸

⁸⁸ จิตติ ดิงศภทิพย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยบัญชีเดินสะพัดและตัวเงิน, พิมพ์ครั้งที่ 17 แก้ไขเพิ่มเติมโดย เสาวนีย์ อัครโรจน์ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533), น. 97.

ในประเด็นการเรียกให้ยื่นตัวเป็นครั้งที่สองในวันรุ่งขึ้นนี้ หากผู้ทรงได้ยื่นตัวครั้งแรกให้ผู้จ่ายรับรองในวันสุดท้ายที่กำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรองหรือได้ยื่นตัวในวันสุดท้ายที่สามารถยื่นตัวให้รับรองได้ กรณีนี้หากผู้ทรงไม่ยอมทำตามคำขอของผู้จ่าย หรือจะสามารถปฏิเสธไม่ยอมนำตัวมายื่นเป็นครั้งที่สองตามคำเรียกของผู้จ่ายได้หรือไม่ เพราะในวันรุ่งขึ้นนั้นพันกำหนดเวลาสำหรับการยื่นตัวให้รับรองหรือตัวอาจจะถึงกำหนดแล้ว

การที่ผู้จ่ายเรียกให้ผู้ทรงนำตัวมายื่นเป็นครั้งที่สองในวันรุ่งขึ้นนั้นจะถือว่าเป็นการบอกปิดไม่รับรองตัวได้หรือไม่ ซึ่งในประเด็นนี้ ท่านอาจารย์อัมพร ณ ตะกั่วทุ่ง ได้ให้ความเห็นว่าการที่ผู้จ่ายเรียกให้ผู้ทรงยื่นตัวแลกเงินครั้งที่สองในวันรุ่งขึ้นผู้ทรงจะถือว่าเป็นการบอกปิดไม่รับรองไม่ได้⁸⁹

อย่างไรก็ตามกรณีที่ผู้จ่ายเรียกให้ผู้ทรงนำตัวมายื่นเป็นครั้งที่สองในวันรุ่งขึ้นนั้น หากผู้ทรงนำตัวมายื่นให้ผู้จ่ายรับรองเป็นครั้งที่สองในวันรุ่งขึ้นตามคำเรียกของผู้จ่าย เมื่อผู้จ่ายรับรองผู้ทรงก็เปลี่ยนสถานะเป็นผู้รับรอง แต่หากผู้จ่ายปฏิเสธไม่ยอมรับรองตัวแลกเงินดังกล่าวส่งผลให้ตัวขาดความเชื่อถือ ผู้ทรงย่อมมีสิทธิทำคำคัดค้านเพื่อเป็นหลักฐานว่าตัวแลกเงินนั้นขาดความเชื่อถือเพราะผู้จ่ายไม่รับรองภายในวันดังกล่าวหรือภายในสามวันต่อแต่นั้นไปตามมาตรา 960 วรรคสอง วันเริ่มนับจำกัดเวลาที่จะทำคำคัดค้านนั้น ให้ถือวันที่ยื่นตัวครั้งที่สองแล้วผู้จ่ายไม่รับรองเป็นวันนับ ไม่ใช่ นับจากวันที่ยื่นครั้งแรก⁹⁰

ในการเรียกให้ผู้ทรงยื่นตัวให้รับรองอีกครั้งเป็นครั้งที่สองนั้น หากผู้ทรงนำตัวมายื่นให้ผู้จ่ายรับรองและผู้จ่ายรับรองก็จะไม่เกิดปัญหาใด ๆ หรือถ้าผู้จ่ายไม่ยอมรับรองตัวนั้นก็ขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรอง ผู้ทรงก็ต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองดังกล่าวเพื่อให้ตนสามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยต่อไปได้ แต่หากเกิดกรณีที่ผู้ทรงไม่ยอมนำตัวมายื่นให้ผู้จ่ายรับรองในการเรียกให้ยื่นตัวครั้งที่สอง คู่กรณีตามตัวที่มีส่วนได้เสียจะยกเอาการที่ผู้ทรงไม่ยอมนำตัวมายื่นเป็นครั้งที่สองมาเป็นข้อต่อสู้เพื่อปฏิเสธความรับผิดของตนตามตัวไม่ได้ แต่ถ้าผู้ทรงได้ทำคำคัดค้านและได้มีการระบุไว้ในคำคัดค้านว่าผู้จ่ายได้มีการเรียกให้ผู้ทรงยื่นตัวครั้งที่สองในวันรุ่งขึ้น แต่ผู้ทรงไม่นำตัวมายื่นให้ผู้จ่ายรับรองคู่กรณีตามตัวสามารถยกเหตุดังกล่าวมาเป็นข้อต่อสู้ได้

⁸⁹ อัมพร ณ ตะกั่วทุ่ง, อ้างแล้ว เิงอรรถที่ 86, น. 159.

⁹⁰ สหณ รัตนไพจิตร, อ้างแล้ว เิงอรรถที่ 82, น. 163.

2.2.1.3 วิธีการและผลของการทำคำคัดค้าน

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการทำคำคัดค้านมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นหลักฐานแน่ชัดว่ามีการยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองแล้ว แต่ผู้จ่ายปฏิเสธไม่ยอมรับรับรอง เมื่อผู้จ่ายไม่รับรองผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านตามแบบที่กฎหมายกำหนดไว้ในมาตรา 960 วรรคแรกที่ว่า “การที่ตัวแลกเงินขาดการรับรอง...นั้นต้องทำให้เป็นหลักฐานตามแบบระเบียบด้วยเอกสารฉบับหนึ่ง เรียกว่าคำคัดค้าน”⁹¹ เมื่อทำคำคัดค้านได้ทำถูกต้องตามแบบที่กำหนดไว้ทำให้ผู้ทรงสามารถใช้สิทธิไต่เบี่ยเอาแก่ผู้สลักหลังผู้ส่งจ่ายและคู่สัญญาอื่น ๆ ซึ่งต้องรับผิดชอบได้แม้ตัวยังไม่ถึงกำหนด และก็สามารถฟ้องคดีได้เลย⁹²

2.2.2 หน้าที่ทำคำคัดค้านกรณีผู้จ่ายไม่รับรองตัวแลกเงิน

ตามข้อ 2.1 ได้กล่าวถึงสิทธิของผู้ทรงในการทำคำคัดค้านไปแล้ว ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงหน้าที่ของผู้ทรงในการทำคำคัดค้านดังนี้

เมื่อผู้จ่ายปฏิเสธไม่ยอมรับรับรองตัวเงินที่ผู้ทรงนำมายื่นให้รับรอง ส่งผลให้ตัวดังกล่าวขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรอง ผู้ทรงจึงมีสิทธิทำคำคัดค้านการไม่รับรองได้ตั้งแต่พ้นกำหนด 24 ชั่วโมงนับแต่ได้ยื่นตัวให้รับรอง ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 929 ถึงแม้กฎหมายให้สิทธิผู้ทรงให้สามารถคัดค้านการไม่รับรองภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 929 แต่หน้าที่ทำคำคัดค้านของผู้ทรงตามที่ได้ระบุไว้ในมาตรา 960 นั้น ผู้ทรงจะต้องทำคำคัดค้านเมื่อตัวขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรอง โดยคำคัดค้านการไม่รับรองต้องทำภายในจำกัดเวลาซึ่งกำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้เขารับรอง หรือภายในสามวันต่อแต่นั้น จะเห็นได้ว่าตามมาตรา 960 ได้กำหนดให้ผู้ทรงมีหน้าที่ทำคำคัดค้านการไม่รับรองภายในจำกัดเวลาซึ่งกำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรอง หรือภายในสามวันต่อแต่นั้น ดังนั้นหน้าที่ในการทำคำคัดค้านนี้จึงต้องพิจารณาเรื่องจำกัดเวลาในการยื่นตัวให้รับรอง ซึ่งได้แก่กำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ผู้ทรงยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองโดยต้องพิจารณาตามประเภทของตัว

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองเป็นสิทธิของผู้ทรงว่าจะนำไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรองหรือไม่ แต่มีกรณียกเว้นที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ทรงต้องนำตัวไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรองเสมอ คือ

⁹¹ บทที่ 2 ข้อ 5 วิธีทำคำคัดค้าน

⁹² ประทีป เฉลิมภักทรกุล, คำอธิบายตัวเงิน บัญชีเดินสะพัด, (กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2550), น. 209.

1) ตัวแลกเงินที่ผู้ส่งจ่ายกำหนดให้มีการรับรอง

ผู้ส่งจ่ายอาจลงข้อกำหนดให้ผู้ทรงนำตัวไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรองก็ได้ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 927 วรรคสอง “ในตัวแลกเงินนั้น ผู้ส่งจ่ายจะลงข้อกำหนดไว้ว่าให้นำยื่นเพื่อรับรอง โดยกำหนดเวลาจำกัดไว้ให้ยื่น หรือไม่กำหนดเวลาก็ได้” หากผู้จ่ายยอมรับตัวที่ผู้ทรงยื่นให้รับรอง ผู้จ่ายก็กลายเป็นผู้รับรองซึ่งเป็นลูกหนี้ชั้นต้นตามตัว แต่หากผู้จ่ายไม่รับรองผู้ทรงก็ต้องทำคำคัดค้านเพื่อให้สามารถใช้สิทธิไต่เบี่ยผู้ส่งจ่ายและผู้สลักหลัง และลูกหนี้ชั้นต้นตามตัว เหตุที่ผู้ส่งจ่ายลงข้อกำหนดให้ผู้ทรงต้องยื่นตัวให้รับรองอาจเนื่องจากผู้ส่งจ่ายประสงค์ที่จะทราบว่าผู้จ่ายยินดีจะจ่ายเงินตามคำสั่งของตนหรือไม่หากผู้จ่ายไม่รับรองผู้ทรงก็ต้องทำคำคัดค้านและผู้ส่งจ่ายจะได้ทราบถึงการปฏิเสธดังกล่าวก่อนตัวกำหนดเพื่อตนจะได้ใช้สิทธิต่อผู้จ่ายตามมูลหนี้เดิม⁹³

การที่ผู้ส่งจ่ายลงข้อกำหนดให้ผู้ทรงนำตัวไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรองอาจจะกำหนดเวลาเพื่อให้ผู้ทรงนำตัวแลกเงินไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรองก็ได้ เช่น ผู้ส่งจ่ายระบุไว้ว่าให้ผู้ทรงนำตัวไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรองภายใน 1 เดือนนับแต่วันออกตัว หรือให้ยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองภายในวันที่ 15 มกราคม 2553 หรือผู้ส่งจ่ายอาจไม่กำหนดเวลาไว้ให้ผู้ทรงยื่นตัวให้รับรองก็ได้ ซึ่งผู้ทรงก็จะนำตัวไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรองในเวลาใดก็ได้ก่อนถึงกำหนดใช้เงิน ตามมาตรา 927 วรรคแรก นอกจากนั้นผู้ส่งจ่ายอาจจัดข้อกำหนดไว้ว่ายังมีให้นำตัวไปยื่นเพื่อให้ผู้จ่ายรับรองก่อนถึงกำหนดวันใดวันหนึ่งก็ได้ตามมาตรา 927 วรรค 4

2) ตัวแลกเงินที่ผู้สลักหลังกำหนดให้มีการรับรอง

ผู้สลักหลังอาจลงข้อกำหนดให้ผู้ทรงนำตัวไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรองก็ได้ตามมาตรา 927 วรรคท้าย โดยผู้สลักหลังจะกำหนดเวลาให้ยื่นตัวเพื่อรับรองหรือไม่ก็ได้ หากผู้สลักหลังกำหนดระยะเวลาการยื่นตัวเอาไว้ผู้ทรงก็ต้องยื่นตัวให้รับรองภายในระยะเวลานั้น แต่ถ้าผู้สลักหลังไม่ได้กำหนดเวลาให้ผู้ทรงยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองโดยกำหนดเพียงแค่ว่าต้องยื่นตัวแลกเงินเพื่อให้ผู้จ่ายรับรอง ผู้ทรงจะยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองเมื่อใดก็ได้แต่ต้องยื่นให้รับรองก่อนตัวถึงกำหนดใช้เงิน ซึ่งการที่ผู้สลักหลังลงข้อกำหนดดังกล่าวไว้ก็เพื่อจะได้มีลูกหนี้ชั้นต้นหากผู้จ่ายทำการรับรอง และหากเมื่อถึงกำหนดใช้เงินแล้วผู้รับรองไม่ใช้เงินถ้าผู้สลักหลังต้องจ่ายเงินเพราะถูกผู้ทรงไต่เบี่ย ผู้สลักหลังมีสิทธิเรียกร่องเอาเงินจากผู้รับรองที่จ่ายให้แก่ผู้ทรงคืน

โดยปกติผู้สลักหลังอาจลงข้อกำหนดให้ผู้ทรงนำตัวไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรองได้เสมอ เว้นแต่ผู้ส่งจ่ายห้ามการรับรองตามมาตรา 927 วรรคสอง ผู้สลักหลังจะเขียนข้อกำหนดขัดกับคำสั่ง

⁹³ สหธน รัตนไพจิตร, อ่างแล้ว เชิงอรรถที่ 82, น. 153.

ของผู้ส่งจ่ายไม่ได้ เนื่องจากผู้ส่งจ่ายเป็นผู้ให้กำเนิดตัวและเป็นผู้กำหนดสภาพของตัวส่วนผู้สลักหลังที่ได้รับโอนตัวมาถือว่าผู้สลักหลังประสงค์จะผูกพันตามคำสั่งของผู้ส่งจ่าย ดังนั้นตนจะมาเปลี่ยนข้อกำหนดให้ขัดกับคำสั่งของผู้ส่งจ่ายในภายหลังไม่ได้⁹⁴

3) ตัวแลกเงินอันสั่งให้ใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลากำหนดอย่างใดอย่างหนึ่งนับแต่ได้เห็น

ตัวแลกเงินอันสั่งให้ใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลากำหนดอย่างใดอย่างหนึ่งนับแต่ได้เห็นนั้นโดยสภาพจะต้องยื่นให้ผู้จ่ายรับรองเสมอเพื่อจะได้เริ่มคำนวณระยะเวลาที่กำหนดไว้ นับแต่ได้เห็น เพราะถ้าไม่ยื่นให้ผู้จ่ายรับรองก็จะมีกรเริ่มต้นนับระยะเวลาใช้เงินเนื่องจากผู้จ่ายไม่มีโอกาสได้เห็นตัว ดังนั้นกฎหมายจึงกำหนดให้ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องนำตัวไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรองภายในกำหนดเวลา 6 เดือนนับแต่วันที่ลงในตัวหรือภายในเวลาช้าหรือเร็วกว่านั้นตามแต่ผู้ส่งจ่ายได้ระบุไว้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 928 ว่า “ผู้ทรงตัวแลกเงินอันสั่งให้ใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลากำหนดอย่างใดอย่างหนึ่งนับแต่ได้เห็นนั้น ต้องนำตัวเงินยื่นเพื่อให้รับรองภายในหกเดือนนับแต่วันที่ลงในตัวเงินหรือภายในเวลาช้าเร็วกว่านั้นตามแต่ผู้ส่งจ่ายจะได้ระบุไว้”

เหตุที่กฎหมายได้กำหนดเวลาให้ผู้ทรงต้องนำตัวไปยื่นให้ผู้จ่ายทำการรับรองภายใน 6 เดือน เพราะหากผู้ทรงเก็บตัวแลกเงินอันสั่งให้ใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลากำหนดอย่างใดอย่างหนึ่งนับแต่ได้เห็นไว้จนนานเกินไปจะเป็นการขัดต่อวัตถุประสงค์ของตัวแลกเงินที่มีขึ้นเพื่อชำระหนี้ทางการค้าและยังสร้างภาระให้กับผู้จ่ายที่ต้องเตรียมเงินเอาไว้ชำระหนี้เป็นเวลานานเกินกว่าที่ควรจะเป็น ทั้งนี้ผู้จ่ายอาจต้องรับภาระดอกเบี้ยตามที่ได้กำหนดไว้ตามตัวส่งผลให้ผู้จ่ายรับภาระเพิ่มขึ้น

หากผู้จ่ายได้รับรองตัวนั้นวันรับรองดังกล่าวก็จะเป็นวันเริ่มนับกำหนดระยะเวลานับแต่ได้เห็น คือ นับแต่วันรับรองไปจนครบก็จะเป็นวันที่ถึงกำหนดใช้เงินตามตัว⁹⁵ เช่น ระบุว่าตัวถึงกำหนดภายใน 20 วันนับแต่ได้เห็น ถ้าผู้ทรงยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองในวันที่ 1 ธันวาคม 2552 ตัวแลกเงินฉบับดังกล่าวจะครบกำหนดใช้เงินในวันที่ 21 ธันวาคม 2552

ตัวแลกเงินทั้งสามประเภทที่ได้กล่าวมาข้างต้นเป็นตัวแลกเงินที่ผู้ทรงต้องยื่นให้ผู้จ่ายรับรอง เมื่อยื่นตัวให้ผู้จ่ายแล้วผู้จ่ายปฏิเสธไม่ยอมรับรองตัว ผู้ทรงมีหน้าที่ทำคำคัดค้านการไม่

⁹⁴ สหณ รัตนไพจิตร, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 82, น. 155.

⁹⁵ จิตติ ดิงศภทิพย์, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 88, น. 95.

รับรองภายในจำกัดเวลาซึ่งกำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรองหรือภายในสามวันต่อแต่นั้น เพื่อให้
 ตนสามารถใช้สิทธิไล่เบียดหนี้ตามตัวได้

2.3.1.1 ผู้มีหน้าที่ทำคำคัดค้าน

เมื่อตัวขาดความเชื่อถือเพราะผู้จ่ายไม่รับรอง ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องทำคำคัดค้านการไม่
 รับรองตามมาตรา 960 วรรคแรก การทำคำคัดค้านการไม่รับรองตัวแลกเงินนั้นต้องทำภายใน
 จำกัดเวลาซึ่งกำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรอง หรือภายในสามวันต่อแต่นั้น (มาตรา 960 วรรค
 สาม) หากผู้ทรงไม่ทำคำคัดค้านภายในเวลาที่กำหนดผู้ทรงยอมสิ้นสิทธิไล่เบียดเอาแก่ผู้สลับ
 หลัง ผู้ส่งจ่ายและคู่สัญญาอื่น ๆ ผู้ต้องรับผิดชอบ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 973 วรรคสอง ดังนั้นจึง
 เป็นหน้าที่ของผู้ทรงที่ต้องทำคำคัดค้านหากผู้จ่ายปฏิเสธไม่ยอมรับรับรองตัวแลกเงิน

2.3.1.2 กำหนดเวลาการทำคำคัดค้านการไม่รับรอง

กำหนดเวลาการทำคำคัดค้านการไม่รับรองตามมาตรา 960 วรรคสามต้องทำภายใน
 จำกัดเวลาซึ่งกำหนดไว้เพื่อการยื่นให้เขารับรองหรือภายในสามวันต่อแต่นั้นไป ดังนั้น วันซึ่งเป็น
 จำกัดเวลาซึ่งกำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรองหมายถึงวันก่อนวันถึงกำหนดนั่นเอง เนื่องจากการ
 ยื่นตัวเพื่อให้รับรองคือการที่ผู้ทรงยื่นตัวถามผู้จ่ายว่า หากตัวถึงกำหนดผู้จ่ายตกลงจ่ายเงินหรือไม่
 หากตกลงจะจ่ายเงินก็ให้ผู้จ่ายลงลายมือชื่อรับรองตัว⁹⁶

ในเรื่องกำหนดเวลาการทำคำคัดค้านการไม่รับรองจะต้องพิจารณาถึงจำกัดเวลาซึ่ง
 กำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวเงินให้รับรอง คือ หากมีการกำหนดระยะเวลาให้ผู้ทรงยื่นตัวให้ผู้จ่าย
 รับรอง ผู้ทรงก็สามารถทำคำคัดค้านได้ภายในเวลาที่มีการกำหนดนั้น แต่ถ้าไม่มีการ
 กำหนดเวลาให้ทำการรับรองตัว ผู้ทรงสามารถทำคำคัดค้านการไม่รับรองได้ในวันสุดท้ายที่ผู้ทรง
 สามารถขอให้มีการรับรอง กล่าวคือ วันสุดท้ายก่อนตัวถึงกำหนดใช้เงิน 1 วัน หรือภายใน 3 วันต่อ
 แต่มันไป⁹⁷

⁹⁶ สหชน รัตนไพจิตร, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 82, น. 116.

⁹⁷ เสาวนีย์ อิศวโรจน์, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 51, น. 231.

1) กรณีผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังได้กำหนดให้มีการยื่นตัวเพื่อรับรองโดยไม่ได้จำกัดเวลาไว้ให้ยื่น

ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังอาจกำหนดให้ผู้ทรงต้องนำตัวไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรองโดยไม่ได้กำหนดเวลาไว้ก็ได้ กรณีนี้ผู้ทรงสามารถยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองเมื่อไหร่ก็ได้ก่อนตัวถึงกำหนด หากมีการยื่นตัวแล้วผู้จ่ายไม่รับรอง ผู้ทรงก็ต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองภายในวันสุดท้ายก่อนที่ตัวถึงกำหนดใช้เงิน หรือภายในสามวันต่อแต่นั้นเพื่อให้ตนสามารถใช้สิทธิไต่เบี่ย

ตัวอย่าง

ส. ออกตัวแลกเงินเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2552 สั่ง จ. จ่ายเงิน 1,000,000 บาท แก่ ร. ตัวถึงกำหนดในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2552 โดย ส. ลงข้อกำหนดว่า “ต้องยื่นตัวให้ จ. รับรอง” แต่ไม่ได้จำกัดเวลาไว้ ต่อมา ร. สลักหลังโอนตัวให้ ก. ซึ่ง ก. นำตัวแลกเงินไปยื่นให้ จ. รับรองในวันที่ 15 ตุลาคม 2552 แต่ จ. ปฏิเสธโดยไม่ยอมรับรองตัว ดังนั้น ก. ต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองภายในวันที่ 29 พฤศจิกายน 2552 เพราะวันดังกล่าวเป็นวันสุดท้ายก่อนที่ตัวถึงกำหนดใช้เงินในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2552 และวันที่ 1,2,3 ธันวาคม 2552 เป็นระยะเวลาสามวันต่อจากจำกัดเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรอง จะเห็นได้ว่า ก. มีหน้าที่ต้องทำคำคัดค้านภายในจำกัดเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรองหรือภายในสามวันต่อแต่นั้นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 960 วรรคสาม ดังนั้น ก. มีหน้าที่คัดค้านการไม่รับรองถึงวันที่ 3 ธันวาคม 2552 และหากไม่ทำคำคัดค้านดังกล่าว ก. จะสิ้นสิทธิไต่เบี่ยลูกหนี้ทั้งหลายตามตัวเงิน

2) กรณีผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังได้กำหนดให้มีการยื่นตัวเพื่อรับรองโดยจำกัดเวลาไว้

ในกรณีที่ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังได้กำหนดให้มีการยื่นตัวเพื่อรับรองโดยจำกัดเวลาไว้ เมื่อผู้ทรงได้ยื่นตัวเพื่อให้ผู้จ่ายรับรองภายในจำกัดเวลาที่กำหนดไว้แล้ว แต่ผู้จ่ายปฏิเสธไม่ยอมรับรอง ตัวแลกเงินดังกล่าวก็ขาดความเชื่อถือผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองเพื่อใช้สิทธิไต่เบี่ยลูกหนี้ตามตัวก่อนตัวถึงกำหนด โดยผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านภายในจำกัดเวลาที่ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังกำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรอง หรือภายใน 3 วันต่อแต่นั้น

ตัวอย่าง

ส. ออกตัวแลกเงินเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2552 สั่ง จ. จ่ายเงิน 1,000,000 บาท แก่ ร. ตัวถึงกำหนดในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2552 โดย ส. ลงข้อกำหนดว่า “ต้องยื่นตัวให้ จ. รับรองภายในวันที่ 30 ตุลาคม 2552 ต่อมา ร. สลักหลังโอนตัวให้ ก. ซึ่ง ก. นำตัวแลกเงินไปยื่นให้ จ. รับรองในวันที่ 15 ตุลาคม 2552 แต่ จ. ปฏิเสธโดยไม่ยอมรับรองตัวฉบับดังกล่าว ดังนั้น ก. ต้องทำ

คำคัดค้านการไม่รับรองภายในวันที่ 2 พฤศจิกายน 2552 เพราะวันที่ 30 ตุลาคม 2552 เป็นจำกัดเวลาที่ ส. กำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรอง และวันที่ 31 ตุลาคม 2552 วันที่ 1,2 พฤศจิกายน 2552 เป็นระยะเวลาสามวันต่อจากจำกัดเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรอง จะเห็นได้ว่า ก. มีหน้าที่ต้องทำคำคัดค้านภายในจำกัดเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรองหรือภายในสามวันต่อแต่นั้นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 960 วรรคสาม ดังนั้น ก. มีหน้าที่คัดค้านการไม่รับรองถึงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2552 และหากไม่ทำคำคัดค้านดังกล่าว ก. จะสิ้นสิทธิไต่เบี่ยลูกหนี้ทั้งหลายตามตัวเงิน

3) กรณีตัวแลกเงินอันสั่งให้ใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลากำหนดอย่างไรโดยหนึ่งนับแต่ได้เห็น

ตัวแลกเงินอันสั่งให้ใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลากำหนดอย่างไรโดยหนึ่งนับแต่ได้เห็น นั้น วันถึงกำหนดใช้เงินเริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้จ่ายได้เห็นตัวที่ผู้ทรงยื่นให้รับรองไปจนครบระยะเวลาที่ผู้สั่งจ่ายระบุไว้ ดังนั้นโดยสภาพของตัวผู้ทรงต้องยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองเสมอเพื่อให้ผู้จ่ายได้เห็นตัวและเริ่มนับระยะเวลาวันถึงกำหนดใช้เงิน⁹⁸ กฎหมายจึงกำหนดให้ผู้ทรงต้องยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่ลงในตัว หรือภายในเวลาช้าเร็วกว่านั้นตามแต่ผู้สั่งจ่ายจะระบุไว้ (มาตรา 928)

เมื่อผู้ทรงนำตัวไปยื่นให้รับรองภายในจำกัดเวลาตามที่มาตรา 928 กำหนดแล้ว แต่ผู้จ่ายไม่รับรองส่งผลให้ผู้ทรงสามารถใช้สิทธิไต่เบี่ยลูกหนี้ตามตัวได้ก่อนตัวถึงกำหนดใช้เงิน โดยผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองเสียก่อน ซึ่งผู้ทรงสามารถทำคำคัดค้านได้ตั้งแต่วันที่ตัวขาดความเชื่อถือเพราะผู้จ่ายไม่รับรองจนกว่าจะครบกำหนดเวลาซึ่งกำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรองคือ ผู้ทรงสามารถทำคำคัดค้านได้ภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่ลงในตัวหรือภายในเวลาช้าเร็วกว่านั้นตามแต่ผู้สั่งจ่ายกำหนด หรือภายในจำกัดเวลา 3 นับแต่นั้น

ตัวอย่าง

ส. ออกตัวแลกเงินเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2552 สั่ง จ. จ่ายเงิน 1,000,000 บาท แก่ ร. เมื่อครบ 1 เดือนนับแต่ได้เห็น ร. สลักหลังโอนตัวให้ ก. ซึ่ง ก. นำตัวแลกเงินไปยื่นให้ จ. รับรองในวันที่ 15 ตุลาคม 2552 แต่ จ. ปฏิเสธโดยไม่ยอมรับตัวฉบับดังกล่าว ดังนั้น ก. ต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองภายในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2553 เพราะวันที่ 30 มกราคม 2553 เป็นจำกัด

⁹⁸ สมพงษ์ คงเจริญ, อ้างแล้ว เิงอรรถที่ 79, น. 116.

เวลาที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรอง โดยวันที่ 31 มกราคม, 1, 2 กุมภาพันธ์ 2553 เป็นระยะเวลาสามวันต่อจากจำกัดเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้

2.2.2.3 วิธีการและผลของการทำคำคัดค้าน

เมื่อตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรองส่งผลให้ผู้ทรงสามารถใช้สิทธิไล่เบี่ยได้แม้ว่าตัวยังไม่ถึงกำหนดใช้เงิน โดยผู้ทรงมีสิทธิไล่เบี่ยลูกหนี้ตามตัวได้ตั้งแต่ผู้จ่ายบอกปิดไม่รับรองตัว แต่ผู้ทรงจะบังคับให้ลูกหนี้ใช้เงินตามตัวไม่ได้จนกว่าผู้ทรงจะได้ทำถูกต้องตามวิธีการในข้อไม่รับรองนั้นแล้ว (มาตรา 914) ซึ่งก็คือการทำคำคัดค้านการไม่รับรองตัวแลกเงินตามมาตรา 960 วรรคแรกนั่นเอง

2.3.2 ผลของการไม่ทำคำคัดค้าน

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าเมื่อตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือเพราะผู้จ่ายไม่รับรองผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองไว้เป็นหลักฐานตามแบบที่กฎหมายกำหนด โดยผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองภายในจำกัดเวลาซึ่งกำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรอง หรือภายในสามวันต่อแต่นั้น ในกรณีที่ผู้ทรงไม่ได้ทำคำคัดค้านภายในจำกัดเวลาตามมาตรา 960 วรรคสามหรือทำคำคัดค้านหลังจากจำกัดเวลาที่กำหนดไว้ได้ล่วงพ้นไปแล้ว ย่อมทำให้ผู้ทรงสิ้นสิทธิไล่เบี่ยเอาแก่เหล่าผู้สลักหลัง ผู้สั่งจ่าย และคู่สัญญาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 973 “เมื่อกำหนดเวลาจำกัดซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้ได้ล่วงพ้นไปแล้ว คือ

- (1) ....
- (2) กำหนดเวลาสำหรับทำคำคัดค้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงิน
- (3) ....

ท่านว่าผู้ทรงยอมสิ้นสิทธิไล่เบี่ยเอาแก่เหล่าผู้สลักหลัง ผู้สั่งจ่ายและคู่สัญญาอื่น ๆ ผู้ต้องรับผิดชอบ เว้นแต่ผู้รับรอง”

ดังนั้น เมื่อกำหนดเวลาสำหรับทำคำคัดค้านได้ล่วงพ้นไปแล้ว ผู้ทรงยอมสิ้นสิทธิไล่เบี่ยเอาแก่ลูกหนี้ทั้งหลายตามตัวเงิน ได้แก่ ผู้สั่งจ่าย ผู้สลักหลัง และคู่สัญญาอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบ อาจเป็นผู้อวัล ผู้สอดเข้าแก้หน้า เว้นแต่ผู้รับรอง (ถ้ามี) เพราะผู้รับรองเป็นลูกหนี้ชั้นต้นที่ต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงตัวเงินโดยตรงตามคำรับรองของตนตามมาตรา 937 ที่ว่า “ผู้จ่ายได้ทำการรับรองตัวแลกเงินแล้วย่อมต้องผูกพันในอันจะจ่ายเงินจำนวนที่รับรองตามเนื้อความแห่งคำรับรองของตน” โดยผู้รับรองจะหลุดพ้นความรับผิดชอบเมื่อได้ชำระหนี้หรือคดีขาดอายุความหรือมีข้อต่อสู้ ซึ่งกรณีที่ผู้

ทรงไม่ทำคำคัดค้านการไม่รับรองส่งผลให้ผู้ทรงไม่สามารถใช้สิทธิไล่เบียดได้ลูกหนี้ตามตัวได้เลย เนื่องจากไม่มีผู้รับรองซึ่งเป็นลูกหนี้ขั้นต้นตามตัวเงิน

เมื่อได้พิจารณาถึงการทำคำคัดค้านกรณีผู้จ่ายไม่รับรองตัวแลกเงินตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส รวมทั้งกฎหมายเอกรูป คือ อนุสัญญาเฮก อนุสัญญาเจนีวา และอนุสัญญาเวียนนาและกฎหมายของไทยแล้วจะเห็นได้ว่า การทำคำคัดค้านตัวแลกเงินนั้นจะแบ่งออกได้เป็นสองระบบใหญ่ ๆ คือ ตามกฎหมายของประเทศอังกฤษซึ่งกำหนดให้ทำคำคัดค้านเมื่อตัวแลกเงินนอกประเทศขาดความเชื่อถือ หากเป็นตัวแลกเงินในประเทศขาดความเชื่อถือกฎหมายไม่ได้บังคับให้ทำคำคัดค้านแต่อย่างใด แต่หากผู้ทรงต้องการทำคำคัดค้านก็สามารถทำได้และกรณีที่ต้องการเรียกหลักประกันเพิ่มเติมจากผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังเนื่องจากผู้รับรองตกเป็นคนล้มละลายหรือไม่สามารถใช้นี้ได้นั้น กฎหมายได้ให้สิทธิผู้ทรงที่จะทำคำคัดค้านเพื่อการเรียกหลักประกันเพิ่มเติม ส่วนกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสรวมถึงกฎหมายเอกรูปและประเทศไทย กำหนดให้ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านเมื่อตัวขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรองไม่ว่าตัวแลกเงินนั้นจะเป็นตัวในประเทศหรือนอกประเทศ

ส่วนเรื่องกำหนดเวลาในการทำคำคัดค้านนั้น ตามกฎหมายของประเทศอังกฤษและอนุสัญญาเวียนนารวมถึงการทำคำคัดค้านตามกฎหมายของอเมริกา กำหนดให้ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองในวันที่ตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือ สำหรับกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส เยอรมัน รวมถึงอนุสัญญาเฮก อนุสัญญาเจนีวาและประเทศไทยได้บัญญัติถึง กำหนดเวลาการทำคำคัดค้านตัวแลกเงินกรณีผู้จ่ายไม่รับรองโดยต้องทำคำคัดค้านภายในจำกัดเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรอง

จะเห็นได้ว่า เมื่อได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบหลักกฎหมายไทยกับหลักกฎหมายต่างประเทศแล้วพบว่า หลักกฎหมายตัวเงินของไทยเรื่องกำหนดเวลาการทำคำคัดค้านตามมาตรา 960 นั้นมีลักษณะเดียวกับหลักเกณฑ์ตามอนุสัญญาเฮก ค.ศ. 1912 มาตรา 43 ที่ได้กำหนดให้การคำคัดค้านการไม่รับรองต้องทำภายในจำกัดเวลาอันกำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรอง แต่กำหนดเวลาการทำคำคัดค้านของไทยตามมาตรา 960 จะมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากอนุสัญญาเฮก ค.ศ. 1912 คือ ได้เพิ่มกำหนดเวลาที่ให้ผู้ทรงทำคำคัดค้านออกไปอีก 3 วัน ดังนั้น การทำคำคัดค้านกรณีผู้จ่ายไม่รับรองตัวแลกเงินของไทยต้องทำภายในจำกัดเวลาอันกำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวให้รับรองหรือภายในสามวันต่อแต่นั้น ส่วนผลของการไม่ทำคำคัดค้านภายใน

กำหนดเวลาดังกล่าวทั้งกฎหมายตัวเงินของไทยและอนุสัญญาเฮก ค.ศ. 1912 มีผลเช่นเดียวกัน คือทำให้ผู้ส่งจ่าย ผู้สลักหลักและคู่สัญญาตามตัวเงินหลุดพ้นความรับผิดชอบ

อย่างไรก็ตามกฎหมายตัวเงินของไทยในเรื่องกำหนดเวลาการทำคำคัดค้านก็ยังมีลักษณะเฉพาะอีกอย่างหนึ่งกล่าวคือ ในเรื่องการทำคำคัดค้านนั้น กฎหมายยังให้สิทธิผู้ทรงทำคำคัดค้านได้เมื่อยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองแล้วผู้จ่ายไม่ยอมรับรองภายใน 24 ชั่วโมง ดังนั้น เมื่อพ้น 24 ชั่วโมงนับแต่ยื่นตัวแล้วยังไม่ได้รับการรับรองจากผู้จ่าย ผู้ทรงก็มีสิทธิทำคำคัดค้านตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 929 ซึ่งหลักเกณฑ์ตามมาตรา 929 นั้นมีลักษณะคล้ายกับ The Bill of Exchange Act 1882 มาตรา 42 ที่บัญญัติว่า “เมื่อได้ยื่นตัวให้รับรองและเขาไม่รับรองภายในเวลาตามประเพณี ผู้ทรงต้องถือว่าตัวขาดความเชื่อถือ เพราะเขาไม่รับรอง ถ้าไม่ถือเช่นนั้น ผู้ทรงสิ้นสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ผู้ส่งจ่ายและผู้สลักหลัก” ซึ่งเวลาตามประเพณีของอังกฤษนั้น หมายถึงเวลาที่เปิดทำการธุรกิจโดยตามปกติจะนับ 24 ชั่วโมง ดังนั้น เมื่อยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองโดยชอบแล้วและไม่ได้รับการรับรองภายในเวลาตามประเพณี ผู้ทรงต้องถือว่าตัวดังกล่าวขาดความเชื่อถือ ส่งผลให้ผู้ทรงมีสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ผู้ส่งจ่ายและผู้สลักหลักได้ทันที และหากเป็นตัวแลกเปลี่ยนนอกประเทศขาดความเชื่อถือเพราะไม่รับรอง ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านในวันที่ตัวขาดความเชื่อถือและต้องทำคำคัดค้านไม่ช้ากว่าในวันทำการถัดไป (มาตรา 51(1) และ (4)) แม้กฎหมายไทยและอังกฤษจะกำหนดให้การรับรองตัวต้องทำภายใน 24 ชั่วโมง หากพ้นกำหนด 24 ชั่วโมงไปแล้วไม่ได้รับการรับรองตัวแลกเปลี่ยนก็ขาดความเชื่อถือ แต่ตามมาตรา 929 ของไทยบัญญัติผลของการไม่รับรองไว้แตกต่างกับมาตรา 42 ของอังกฤษ กล่าวคือ ตามมาตรา 929 กำหนดไว้เพียงว่า หากผู้จ่ายไม่รับรองตัวแลกเปลี่ยนภายใน 24 ชั่วโมง ผู้ทรงมีสิทธิทำคำคัดค้านการไม่รับรอง แต่ไม่ได้มีการกำหนดไว้ว่าผู้ทรงมีสิทธิทำคำคัดค้านได้ถึงเมื่อใด และหากไม่ได้ใช้สิทธิทำคำคัดค้านตามมาตรา 929 ผลจะเป็นเช่นไร ส่วนตามมาตรา 42 นั้น หากผู้จ่ายไม่รับรองภายในเวลาตามประเพณี ตัวแลกเปลี่ยนก็ขาดความเชื่อถือ ทำให้ผู้ทรงมีสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ผู้ส่งจ่ายและผู้สลักหลักได้ทันที และเมื่อได้พิจารณาจากหลักกฎหมายของอังกฤษแล้วจะพบว่า ในกรณีที่เป็นตัวแลกเปลี่ยนนอกประเทศ หากผู้ผู้ทรงได้ยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองโดยชอบแล้วไม่ได้รับการรับรองภายในเวลาตามประเพณี ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านก่อนที่จะใช้สิทธิไล่เบี้ย โดยการทำคำคัดค้านต้องทำในวันที่ตัวขาดความเชื่อถือและต้องทำคำคัดค้านไม่ช้ากว่าในวันทำการถัดไป